

Què és i què vol ser Barcelona?
Percepcions sobre la identitat d'una ciutat global.

Estudi qualitatiu a Barcelona, edició 2018

Informe de resultats

Barcelona, octubre 2018

ÍNDEX

	<u>Pàg.</u>
RESUM EXECUTIU	4
1. PLANTEJAMENT DE L'ESTUDI	8
1.1 Objectius	8
1.2 Metodologia	9
Criteris de configuració dels grups de discussió	9
Composició dels grups de discussió	10
Guió de la conversa	11
2. A TALL D'INTRODUCCIÓ: L'OPINIÓ DELS EXPERTS	14
Els models de vida a Barcelona	14
Les identitats de Barcelona	16
Modernitat i progrés a Barcelona	17
El context polític: el conflicte Catalunya-Espanya	18
3. RESULTATS	20
3.1 La vida a la ciutat	21
El ritme de vida	21
Una bona ciutat per als treballadors...	23
... i no tan bona per a la resta	23
L'habitatge	26
El turisme	27
La convivència	29
La mobilitat	30
El medi ambient	31
Els grans absents:	31
- immigració, seguretat i brutícia	31
- el conflicte polític en clau nacional ("el procés")	31
3.2 Dimensions de la identitat de Barcelona	35
La identitat declarada	35
Una ciutat gran o petita?	39
La identitat dels barris	40
El centre de Barcelona	43

Els municipis metropolitans	44
Els indrets preferits	45
Els indrets rebutjats	46
La comparació amb altres ciutats	47
Barcelona és "moderna"?	48
3.3 Barcelona en transformació	51
Una transformació social que abasta tota la ciutat	51
El centre turístic i els nuclis de "gentrificació"	52
La transformació social als barris	53
Barcelona progressa?	55
Síndrome postolímpica	56
La gran incertesa: barcelonins per quant temps?	59
En què hauria de millorar Barcelona?	61
3.4 Caracterització dels resultats	64
Conceptes i significants	64
Perfils de població per edat	68
Perfils de població per barri de residència	70
4. CONCLUSIONS	72
La identitat de Barcelona: una "gran" ciutat diversa i dinàmica	72
Barcelona és única als ulls dels seus residents	73
Una bona ciutat per viure, cadascú a la seva manera	73
Una ciutat amb dos ritmes	74
Una transformació de futur incert	74
Més Ajuntament	75

RESUM EXECUTIU

Aquest estudi s'ha fonamentat en la realització de 10 grups de discussió amb ciutadans anònims residents a Barcelona, escollits tenint en compte les variables d'edat, territori i sexe..

Els resultats es presenten en tres blocs que segueixen les tres preguntes principals formulades per l'estudi: com viuen els barcelonins la seva ciutat? Quines són les identitats territorials de Barcelona? És Barcelona actualment una ciutat en progrés?

La vida a la ciutat

- Gairebé tots els participants destaquen que els resulta agradable viure a Barcelona, malgrat que sigui una satisfacció matisada per algunes dificultats particulars. Aquestes serien principalment l'alt cost econòmic de viure-hi i el ritme de vida ràpid i canviant. Aquest ritme frenètic de la ciutat (comú a totes les grans ciutats) es contraposa amb el ritme més reposat del barri on la gent fa la seva vida quotidiana.
- Barcelona és percebuda com una bona ciutat per a treballar-hi a causa del seu dinamisme i la seva projecció internacional. En canvi, no ho sembla tant per a ser un nen o per a jubilar-se, a causa de les dificultats per moure's dins l'espai públic (principalment per qüestions de seguretat, manca d'espais verds o de contaminació o els problemes d'accessibilitat).
- L'accés a l'habitatge és el principal problema que hi ha actualment a Barcelona. Aquest tema preocupa a totes les edats, però sobretot a la gent jove, que és la que es veu més afectada a l'hora de fer una planificació a mitjà i llarg termini. Per a la gent gran representa un problema, sobretot, quan no tenen un habitatge en propietat o una pensió elevada.
- L'altre gran tema de debat actual és el turisme i les seves conseqüències sobre la vida dels barcelonins. En termes generals, els joves són els qui denuncien més dràsticament les conseqüències de la seva massificació, mentre la gent més gran no es sent tant amenaçada per aquest fenomen i en canvi destaca les seves parts positives, sobretot en l'àmbit econòmic.
- Les dificultats de convivència es manifesten en dos eixos principals: el primer fa referència al conjunt de problemàtiques descrites pels residents en els barris més cèntrics, turístics o en gentrificació, i que giren al voltant del soroll, la brutícia i les conductes inadequades que s'associen al turisme i a l'oci nocturn; el segon eix està constituït per les inquietuds més pròpies de la gent gran, centrades en els usos de l'espai públic i, en concret, la confluència de tants vehicles variats (motos, bicis i patinets) i l'existència de conductors incívics.

- La majoria dels participants destaca que dins de la ciutat de Barcelona no és necessari fer servir el vehicle privat (a causa de la dificultat per circular i aparcar i per ser un mitjà molt car i contaminant) i aposten per la reducció del seu ús. El transport públic és la millor alternativa, ja que els trajectes dins de la ciutat són ràpids i còmodes.
- El discurs de la sostenibilitat ha calat entre els participants i es destaquen tants els progressos assolits (la implantació progressiva dels carrils bici, la introducció dels autobusos amb gas natural o híbrids, o la creació de les superilles) com les mancances: la contaminació que té la ciutat a causa de l'excés de trànsit i la manca d'espais verds.
- En la descripció dels problemes de viure a Barcelona sorprèn la poca presència d'aspectes com la immigració, seguretat i brutícia, malgrat que aquests tenen habitualment una considerable presència mediàtica. Igualment ha tingut molt poca presència en els debats el conflicte polític actual en clau nacional.

Dimensions de la identitat de Barcelona

- Els participants identifiquen una sèrie d'atributs d'identitat que consideren propis de Barcelona de forma molt consensuada: la diversitat, el dinamisme, la ubicació geogràfica i el patrimoni històric.
- En tots els grups de discussió s'ha apuntat la diversitat com un element destacat de Barcelona, associada a aspectes positius: principalment el fet de contribuir a que els residents tinguin una mentalitat oberta, acollidora i cooperativa. Tanmateix, alguns residents plantegen que aquesta no seria una característica única de Barcelona, sinó comuna a totes les ciutats amb envergadura i capitalitat.
- Un segon element que també coincideixen molts participants en apuntar és el caràcter dinàmic i l'amplitud d'oportunitats que concentra Barcelona, expressades en múltiples vessants: laboral, econòmic, cultural, educatiu, recreatiu, etc. Joves i adults tradueixen això, sobretot, en oportunitats laborals.
- Un tercer tret identitari de la ciutat és la varietat cultural i paisatgística. Són freqüents les al·lusions a elements patrimonials històrics i culturals, així com al fet de tenir mar i muntanya i, especialment, la platja.
- Entre els participants no s'ha plantejat l'existència d'una identitat de barri i una identitat de ciutat de forma contraposada, sinó superposada. Per a la gran majoria de participants preval la identitat de la ciutat sobre la del barri.
- En general, s'apunta un procés de progressiva pèrdua d'identitat dels barris, que, a més, es considera inevitable, fruit dels canvis que Barcelona experimenta. Fins i tot s'arriba a plantejar quina seria la utilitat real de l'existència d'una forta identitat de barri. Així com tothom sap explicar múltiples detalls i conseqüències de la identitat de Barcelona, la

qüestió és molt més confusa baixada a l'escala del barri. El major reconeixement a una identitat pròpia de barri s'ha donat entre els participants més joves.

- La majoria dels participants destaquen Gràcia a l'hora de posar un exemple de barri amb forta identitat pròpia. Hi contribuirien elements com les tradicions, les festes majors o la seva particular forma urbana. Altres barris que també s'esmenten en aquest sentit són Sants i Poblenou.
- Els participants, sobretots els residents als barris més cèntrics, projecten amb naturalitat la identitat de Barcelona no només a tots els seus barris, sinó també cap als municipis de l'entorn metropolità, expressant de vegades aquesta identificació en termes de domini. Només els residents als barris perifèrics, sobretot els joves, creuen que aquestes poblacions perifèriques tenen una marcada identitat pròpia, de la mateixa manera que la tindrien els seus barris respecte del centre de la ciutat.
- No hi ha consens entre els participants de diferent generació sobre si Barcelona és una ciutat moderna, en part perquè els costa donar contingut al concepte de modernitat. Tampoc tothom té clar que la modernitat s'hagi d'entendre com una bondat per si mateixa. De fet, en supediten el seu interès a que vagi focalitzada cap al benestar de les persones, i en canvi rebutgen que s'orienti només cap a l'economia.

Barcelona en transformació

- Arrel de fenòmens com l'encariment de l'habitatge i la gentrificació, els residents entrevistats pensen que s'està produint una substitució progressiva dels residents de Barcelona, i que aquest fenomen afecta la ciutat en la seva totalitat, com si fos una onada que, sorgint del centre més turístic i els nuclis de gentrificació, tendeix a desplaçar tots els residents cap a la seva perifèria relativa. La majoria dels residents se'n consideren afectats i ho viuen amb impotència i també resignació. Els joves no són capaços de veure clarament que hi hagi mecanismes útils a l'abast de la ciutadania (i d'ells mateixos) per poder contrarestar les actuals dinàmiques de la ciutat. Aquesta sensació sens dubte podria contribuir a alimentar la naturalitat amb què assumeixen la incertesa com a element clau en la seva vida en general i sobre la seva permanència a la ciutat en particular.
- Els residents dels barris en gentrificació tenen consciència d'aquest fenomen. S'identifica com una transformació derivada dels usos turístics i que comporta la presència de més hotels i apartaments turístics, l'expansió de comerços destinats només als turistes i la pujada dels preus de l'habitatge associada als fets anteriors.
- Gairebé tots els participants volen seguir vivint a Barcelona durant els propers anys tot i tenir assumit que aquesta permanència no està garantida i els afectarà plenament en la seva trajectòria vital. A més, constaten el perill per la identitat de Barcelona de la

substitució de la gent jove que ha de marxar per residents acomodats d'altres nacionalitats, més volàtils i menys arrelats.

- L'experiència de la transformació olímpica és un punt de comparació omnipresent i, per tant, qualsevol cosa que no sigui aquell ritme de transformació pot ser percebut relativament com un estancament. Hi ha consens entre tots els participants en dues qüestions relacionades: 1) que aquesta mena d'esdeveniments fan progressar fortament la ciutat, com a mínim en la dimensió econòmica; i 2) que no ha existit una pulsio transformadora equivalent des d'aleshores.
- Respecte als aspectes en què hauria de millorar Barcelona, els participants han realitzat múltiples demandes en els següents aspectes:
  - Actuacions destinades a afavorir l'accés a l'habitatge, focalitzades sovint en el sector públic, ja sigui proveint pisos públics o intervenint en el mercat.
  - Mesures per reforçar l'estabilitat laboral amb més oportunitats, com ara facilitar l'establiment dels emprenedors i petites empreses.
  - Demandes adreçades a millorar les condicions ambientals de la ciutat i avançar en matèria de sostenibilitat: reduir el nombre de cotxes i fomentar alternatives de transport, crear més espais verds, afavorir el reciclatge de residus, etc.
  - Millores relatives a la dotació i condicions de prestació de serveis diversos, sobretot en matèria de salut i de benestar social.
  - Demandes adreçades a millorar l'administració i la governança: més planificació a mig i llarg termini, lluny dels interessos polítics; un traspàs generalitzat de competències cap al nivell municipal; la municipalització dels serveis possibles (aigua, tanatoris); oferir alternatives de contractació pública en aquells mercats més oberts a la competència (electricitat).

1. PLANTEJAMENT DE L'ESTUDI

1.1 OBJECTIUS DE L'ESTUDI

El Pla d'Estudis Sociològics 2016-2019 preveu la realització d'un estudi bianual d'enfocament qualitatiu sobre les actituds i les opinions dels barcelonins respecte a Barcelona. L'objectiu és aprofundir sobre la identitat dels barcelonins i barcelonines, en uns moments de forts canvis i creixent incertesa en els àmbits de l'economia, la societat, la cultura i la política. Identificar els elements que configuren la identitat (identitats) de Barcelona pot ajudar a entendre com els ciutadans interpreten el moment actual de la ciutat i què desitgen per al seu futur.

Més específicament, el present estudi ha abordat la identitat de Barcelona a partir de tres perspectives:

- 1) Com viuen els barcelonins a la seva ciutat? Hi hauria un estil de vida propi de Barcelona? Quins elements de l'entorn són els més determinants sobre la seva vida quotidiana?
- 2) És Barcelona actualment una ciutat en progrés? Quins són els elements que la farien progressar?
- 3) Quines són les identitats territorials de Barcelona? Com hi contribueixen els barris i l'àrea metropolitana? Quina és la posició de Barcelona en el món?

Per dur-lo a terme s'ha plantejat la realització d'una sèrie de grups de discussió amb ciutadans residents a Barcelona, amb la mínima moderació necessària per seguir un guió temàtic ajustat a les preguntes de recerca, però preservant la suficient llibertat de conversa perquè aflorin de manera espontània les inquietuds, els raonaments i les comparacions emprats pels participants per identificar la seva ciutat.

1.2 METODOLOGIA

Aquest estudi busca conèixer les percepcions sobre la ciutat pròpia dels residents, és a dir, sobre elements i fenòmens del seu entorn més proper i quotidià. Per tant, s'espera que les experiències vitals de cadascú juguin un paper determinant a l'hora de manifestar les seves opinions i expectatives durant les discussions. Tenint en compte les grans transformacions socials i de la ciutat esdevingudes durant les darreres dècades, s'ha considerat crítica la variable generacional tant en el disseny com en l'anàlisi dels resultats.

Igualment s'espera que tingui molta rellevància la variable territorial, atès que els barris de Barcelona presenten grans variacions en matèria socioeconòmica. Les expectatives i els conflictes del context més proper de cada resident poden tenir molt pes dintre de les opinions d'abast més general sobre la ciutat.

Per tant, s'ha plantejat una segmentació principal dels grups de discussió a partir d'aquestes dues variables: generacional i territorial.

Criteris de configuració dels grups de discussió

Per fer aquest estudi s'han realitzat deu grups de discussió amb ciutadans residents a Barcelona, escollits a partir de les característiques que es descriuen tot seguit. Quan no s'indiqui el contrari, la informació estadística emprada ha estat publicada per l'Ajuntament de Barcelona, referida a l'any 2017.

La primera variable de segmentació per a la constitució dels grups de discussió és territorial. S'han definit tres tipologies de barri (sent la unitat d'anàlisi el "gran barri") en funció de dues variables: "gentrificació" i renda.

La variable "gentrificació" s'ha generat a partir d'una anàlisi de clústers que incorpora l'evolució pel període 2007-2017 de tres factors: nivell d'estudis, població major de 65 anys, població immigrada amb origen UE. Aquesta anàlisi ha generat tres grups de barris, dels quals un resulta clarament associat al fenomen de "gentrificació" segons els paràmetres descrits. Per tant, tots els barris agrupats en aquest clúster s'han incorporat en la tipologia 1 de barri, denominada **"en gentrificació"**. Els barris que la constitueixen són 10: Gòtic; Barceloneta; Sant Pere, Santa Caterina i Ribera; Antiga Esquerra de l'Eixample; Sant Antoni; Poble Sec; Sants; Vila de Gràcia; Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou. També haurien de formar part d'aquesta tipologia "El Raval" i la "Dreta de l'Eixample", però en aquest cas s'ha volgut prioritzar l'eix de renda disponible, considerant que esdevé un factor més definitori.

Un cop exclosos els anteriors barris, resten aquells que presenten una dinàmica de relleu poblacional no tan associada a la "gentrificació", i per tant una major estabilitat en la seva composició socioeconòmica. Aquests barris s'han segmentat al seu torn en dues noves categories segons la renda familiar disponible (dades de 2016), de manera que els barris amb

major renda han constituït la categoria "**estable - renda alta**" i els barris amb menor renda s'han agrupat en la categoria "**estable - renda baixa**".

S'han realitzat tres grups de discussió per a cadascuna de les tipologies de barri anteriors. Cada tipologia admetia residents de qualsevol dels barris que la integren. És a dir, en un mateix grup de discussió del tipus "en gentrificació" podien coincidir residents de Barceloneta, Sant Antoni i Vila de Gràcia, per exemple.

La segona variable de segmentació emprada ha estat l'edat. Els candidats s'han classificat en tres grups d'edat: "**joves**" (fins a 35 anys, sempre i quan no tinguin fills), "**adults**" (36 a 59 anys), "**grans**" (a partir de 60 anys). Dels tres grups que corresponen a cada tipologia de barri se n'ha fet un amb representants de cadascun dels grups d'edat. És a dir, es pretenia evitar una excessiva barreja generacional.

Finalment, la tercera variable considerada per a la constitució dels grups ha estat el sexe, amb l'objectiu d'assegurar la paritat entre els participants.

Per tant, s'han constituït nou grups de discussió seguint la fórmula de segmentació descrita. Finalment, s'ha realitzat un desè grup de discussió amb ciutadans buscant tot just l'efecte contrari, és a dir, amb una barreja forta de tipologies de barri i d'edats. Aquest darrer grup, que ha estat el darrer en tenir lloc, s'ha utilitzat per insistir sobre aquelles temàtiques en què els investigadors han pogut apreciar més diferències d'opinió entre grups poblacionals diversos durant la realització de les anteriors sessions amb participants més homogenis.

Composició dels grups de discussió

Tot seguit es descriu el perfil de les persones que finalment han participat en cadascuna de les sessions:

Joves residents en barris de renda baixa (30/05/2018): Home, 34, Trinitat Vella; Home, 21, Sant Martí; Dona, 18, Guinardó; Dona, 28, Sant Andreu; Dona, 22, Horta; Dona, 18, Raval; Home, 22, Congrés; Home, 34, Nou Barris.

Joves residents en barris de renda alta (13/06/2018): Home, 34, Fort Pienc; Home, 30, Sagrada Família; Home, 19, Les Corts; Dona, 29, Eixample Dreta; Dona, 23, Nova Esquerra de l'Eixample; Home, 23, Les Corts; Dona, 18, Les Corts; Dona, 34, Baix Guinardó.

Joves residents en barris "en gentrificació" (05/06/2018): Home, 24, Sant Antoni; Dona, 28, Sants; Home, 25, Gòtic; Dona, 27, Gòtic; Dona, 35, Sants; Home, 21, Barceloneta; Home, 22, Poblenou.

Adults residents en barris de renda baixa (14/06/2018): Dona, 36, Clot; Home, 58, Gràcia; Home, 48, La Teixonera; Dona, 49, Sant Martí; Dona, 44, Clot; Dona, 47, Guinardó; Home, 56, Horta.

Adults residents en barris de renda alta (19/06/2018): Dona, 55, Sarrià; Dona, 50, Fort Pienc; Home, 56, Les Corts; Dona, 47, Nova Esquerra de l'Eixample; Home, 57, Nova Esquerra de l'Eixample; Home, 59, Les Corts; Home, 46, Camp d'en Grassot; Dona, 43, Sagrada Família.

Adults residents en barris "en gentrificació" (07/06/2018): Dona, 57, Sant Antoni; Dona, 58, Poblenou; Home, 40, Barceloneta; Home, 40, Poble Sec; Home, 58, Gràcia; Home, 39, Sants; Dona, 45, Sants; Dona, 49, Sant Antoni.

Sèniors residents en barris de renda baixa (06/06/2018): Home, 62, Horta-Guinardó; Dona, 66, Sants-Badal; Home, 61, Guineueta; Home, 78, Sagrera; Dona, 63, Clot; Dona, 66, Horta; Home, 68, Raval; Dona, 70, Besòs-Maresme.

Sèniors residents en barris de renda alta (31/05/2018): Dona, 64, Poblenou; Dona, 74, Vallcarca i Penitents; Home, 69, Gràcia; Home, 60, Les Corts; Home, 62, Eixample Esquerra; Dona, 71, Sarrià-Sant Gervasi; Dona, 73, Sagrada Família; Home, 74, Eixample Dreta; Home, 69, El Farró (Sarrià-Sant Gervasi).

Sèniors residents en barris "en gentrificació" (12/06/2018): Dona, 64, Gràcia; Home, 66, Sants; Home, 72, Sant Antoni; Dona, 68, Antiga Esquerra de l'Eixample; Dona, 67, Sants; Dona, 61, Poble Sec; Home, 74, Antiga Esquerra de l'Eixample.

Grup mixte (27/06/2018): Dona, 57, Sant Antoni; Home, 60, Les Corts; Home, 58, Gràcia; Home, 51, Sants-Badal; Dona, 23, Nova Esquerra de l'Eixample; Home, 34, Nou Barris; Dona, 70, Besòs- Maresme.

Guió de la conversa

Introducció

Objectiu de l'estudi: conèixer de forma directa i enraonada la percepció dels ciutadans sobre aspectes diversos de la ciutat i la vida dels seus ciutadans.

Dinàmica de la sessió: es busca una discussió col·lectiva, un debat, no pas una entrevista. Per això el moderador intervindrà bàsicament amb l'objectiu de resseguir un índex temàtic. Es demana molt respecte als torns de paraula i que s'evitin discussions paral·leles, per permetre un bon enregistrament.

Primera part: "models de vida"

Els resulta còmode o agradable viure en aquesta ciutat?

I en el seu barri? O hi ha algun altre barri on els agradaria anar a viure-hi, si poguessin?

Pels qui no hi van néixer a Barcelona: van haver d'adaptar-se en molts aspectes quan hi van arribar?

Què és allò que fa que Barcelona sigui Barcelona, i no una altra cosa? Què és el que més està transformant les formes de viure a Barcelona?

Barcelona té ciutats "rivals" o competidores en algun aspecte? Quines són? Per què?

Quina creuen que seria la ciutat del món més semblant a Barcelona?

Creuen que a la ciutat hi ha espai per a tots els estils de vida? Creuen que tothom pot trobar la forma de viure confortablement a la seva manera?

Em poden respondre ràpidament...

- creuen que Barcelona és una bona ciutat per a viure-hi?
- i per a treballar-hi?
- i per a tenir nens?
- i per a ser nen?
- i per a jubilar-se?

Segona part: territori i identitat

Quan marxen de casa i diuen "Adéu, me'n vaig al centre", on estan anant exactament?

Vostès es senten més del seu barri o de Barcelona? Quan li expliquen a algú d'on són, què diuen: "del meu barri" o "de Barcelona"?

Barcelona és una ciutat petita o un poble gran?

Creuen que Barcelona té un ambient o caràcter propi, que el fa ser únic i diferent a la resta de ciutats?

Creuen que el seu barri té un ambient o caràcter propi, que el fa ser únic i diferent a la resta de la ciutat? Troben molt important que es preservi aquest ambient?

Ha estat canviant gaire el seu barri durant els darrers anys? I la gent que hi viu, està canviant?

Em poden respondre ràpidament...

- quin és el lloc de la ciutat, o del seu entorn metropolità, on més els agrada anar?
- i quin és el que menys els agrada?
- i algun lloc on no han anat mai, però tenen curiositat per conèixer?

Creuen que Barcelona manté una relació equilibrada amb les ciutats del seu voltant? O que potser concentra massa població, serveis o infraestructures?

Els sabria greu haver-se de mudar per viure en un altre barri, o fora de Barcelona? Per quins motius concrets?

On es veuen d'aquí a 15 anys? Es veuen vivint a Barcelona?

Tercera part: progrés i modernitat

Creuen que Barcelona és una ciutat progressista o d'avantguarda? Per què?

Em poden posar un exemple d'alguna ciutat que pensin que està progressant més que Barcelona? Per quin motiu?

Quins aspectes creuen que fan progressar més una ciutat?

Creuen que des de fora, des de l'estranger, es veu Barcelona com una ciutat moderna?

Els agrada que Barcelona sigui vista com una ciutat més o menys moderna?

Qui creuen que ha fet més perquè Barcelona hagi progressat com ho ha fet? Quin paper ha tingut l'Ajuntament?

Creuen que els grans esdeveniments ajuden a fer progressar la ciutat?

Què hauria de fer Barcelona per ser vista com una ciutat més progressista, més capdavantera?

Què demanarien vostès concretament que es millorés a Barcelona?

2. A TALL D'INTRODUCCIÓ: L'OPINIÓ DELS EXPERTS

De forma prèvia a la realització dels grups de discussió amb els ciutadans, es va organitzar una sessió tancada de treball amb sis experts provinents d'àmbits de rellevància per a l'estudi de la ciutat: urbanisme, associacions veïnals, turisme, comerç, relacions internacionals, llengua i cultura. L'objectiu d'aquesta sessió era doble: d'una banda, posar a prova i refinar el guió de conversa preparat per als grups amb ciutadans; i de l'altra, anticipar elements d'interpretació per a la posterior anàlisi.

Tot seguit s'exposa un resum de les qüestions comentades en la sessió amb els experts. Atesa la varietat de punts de vista implicats i l'amplitud dels temes de conversa, aquest resum es pot llegir com una introducció a la recerca plantejada. I de fet, s'hi anticipen els principals eixos de conflicte que després van destacar els ciutadans (sobretot l'accés a l'habitatge), així com la hipòtesi sobre el risc d'expulsió dels residents que articula el tercer capítol de resultats ("Barcelona en transformació").

Els models de vida a Barcelona

El primer bloc de debat s'obre amb la pregunta sobre si resulta agradable als participants viure a Barcelona. La resposta és unànimement positiva i es sustenta en múltiples idees:

- Barcelona és una ciutat que, malgrat ser gran, encara queda limitada a unes dimensions "humanes".
- Barcelona és com un poble gran, de manera que combina alguns avantatges de poble i altres de ciutat.
- És una ciutat que brinda moltes oportunitats a l'hora de triar feina.
- És una ciutat molt diversa, amb gran barreja de cultures i identitats, i acollidora.
- Té elements que enamoren, com la llum, l'energia...
- Dóna sensació de "tornada a casa" després d'haver viscut en altres localitats de l'entorn, com L'Hospitalet, Sant Cugat, etc, o bé altres ciutats del món.

No obstant això, també es comenten els principals problemes de Barcelona. S'apunten inicialment la propensió a l'especulació immobiliària i els problemes amb la contaminació, si bé en el debat pren més força el primer element. De l'especulació immobiliària preocupa com impacta en els barcelonins en el sentit de generar-los incertesa sobre si podran seguir vivint a la ciutat. La mercantilització de l'espai i dels recursos de la ciutat estaria expulsant a la gent en una magnitud que no s'havia vist mai abans. Es contrasta aquesta expulsió que experimenta actualment molta gent amb el fet que, per a generacions anteriors, marxar de Barcelona havia estat més una opció vital que no pas una obligació. Aquest fet mostra la bretxa existent actualment entre una lògica del mercat predominant i una lògica de la ciutat subordinada.

Aquest fenomen és definit per un participant com "angoixa de ciutat": el fet d'haver de marxar per l'elevat cost de vida a la ciutat, no per voluntat pròpia. Arriba un moment en què tenir feina no és suficient per poder viure dins la ciutat, i això afecta també a gent que es guanya bé

la vida però que no pot assumir els preus de l'habitatge. En conseqüència, per poder mantenir un nivell de vida mínim, una part dels residents sota aquestes circumstàncies estaria escollint marxar de la ciutat central abans que veure reduït el seu estatus de vida.

Per intentar solucionar això, s'hauria de mirar cap a les ciutats que han tingut abans aquest problema. És un problema estructural i s'hauria d'intervenir d'alguna forma perquè el mercat no pugui determinar una inflació dels preus immobiliaris com l'actual, evitant així el risc d'una creixent desigualtat social. Per a alguns participants, caldria trobar un equilibri entre la intervenció de caire social i la necessitat que Barcelona segueixi sent una ciutat viva i econòmicament dinàmica. És a dir, que es tractaria no tant de limitar la llibertat de mercat com d'atendre les necessitats socials més urgents, atès que un dels riscos derivats d'aquest context és la fractura social, establint una notable diferència entre propietaris i llogaters. De fet, es puntualitza que els habitants que tenen propietats a la ciutat –sovint pel fet que els seus pares o els seus avis ja hi vivien i n'han heretat els immobles– no pateixen aquest fenomen.

Amb tot, hi ha qui destaca que l'Ajuntament, més enllà de crear habitatge social, poca cosa pot fer en el camp de l'habitatge, ja que és un aspecte que depèn de lleis autonòmiques i estatals. En conseqüència, també hi ha qui creu que caldria fer actuacions adreçades a la generació d'una economia basada en treball de qualitat que pogués millorar la capacitat econòmica de la gent. De fet, segons algun dels participants, hi hauria una part de la població que necessita més formació d'ús laboral; formació i competitivitat haurien d'anar de la mà, aplicant mesures que cerquin un equilibri entre les solucions a llarg termini i les immediates. En canvi, altres participants opinen que a Barcelona no hi ha un problema general de formació dels treballadors, sinó de retribució de la formació, com s'estaria demostrant pel fet que gent ben formada i amb treball es veu forçada a marxar de la ciutat.

Canviant de matèria, també es comenta que Barcelona té una gran disposició al canvi i molta capacitat per adaptar-se a l'evolució del marc econòmic. Així, alguns canvis que es poden valorar inicialment com a negatius (per exemple, la desaparició del petit comerç) tenen el seu contrapunt amb l'adaptació a les noves realitat (els "colmados" regentats per gent d'origen paquistanès haurien suposat una reinvençió d'aquest concepte). Amb tot, es reconeix que molt sovint les causes d'aquests canvis són de caràcter global i que la ciutat ha de restar oberta al món per afrontar-los satisfactòriament.

També s'observa que, en el cas de Barcelona, s'estaria gestant una via alternativa a les dues estratègies més "evidents" per afrontar els reptes que generen els usos turístics, la immigració, l'accés a l'habitatge, etc. –que serien la inacció davant dels canvis, deixant total llibertat al mercat, o bé un excessiu proteccionisme i tancament per rebutjar els canvis–. Així, Barcelona estaria intentant una tercera via per assimilar aquests canvis tot modulant les seves manifestacions més extremes. Ara bé, amb aquesta via persistiria el risc de que els aspectes negatius d'aquests canvis acabin trencant el model de Barcelona o destruint l'estil de vida dels barcelonins.

A més d'aquesta capacitat d'adaptació al canvi, també es destaca com un altre aspecte fonamental de Barcelona la propensió a la reivindicació dels seus residents: és una ciutat que es mou per defensar allò que creu. De fet es remarca que, malgrat que Barcelona és com

"moltes ciutats diferents alhora" (es comenta com exemple que és molt diferent la vida a "Upper Diagonal" que al Raval, en termes generals), hi ha aspectes que uneixen a tots els barcelonins, com ara la voluntat de fer molt ús de l'espai públic.

Finalment es parla de la seva percepció sobre l'actual govern municipal. Alguns participants opinen que hauria decebut no tant per les accions endegades sinó per les altes expectatives que es van generar davant la seva gestió. Tanmateix no hi ha consens entre els participants: alguns mantenen que l'equip de govern serà jutjat a partir d'aquestes expectatives, mentre altres sostenen que només se'l jutjarà per les aportacions que deixi.

Les identitats de Barcelona

En aquest bloc es va discutir sobre la identitat de Barcelona en termes bàsicament relacionals i considerant diverses escales territorials. En primer lloc es va debatre sobre el paper dels barris en la constitució de la identitat, i tot seguit es van incloure els municipis de l'entorn metropolità.

Així, segons els participants, els sentiments de pertinença al barri i a Barcelona no són excloents. En general es reconeix que la majoria de barris generen força sentiment d'identitat entre els seus residents, si bé amb efectes diferents:

- Hi ha barris que generen un fort sentiment d'identitat, dels quals s'indica sovint Gràcia com el cas paradigmàtic, on els seus habitants estan ben orgullosos de viure-hi.
- Altres barris es descriuen com molt identitaris però tancats, fins al punt que als seus residents se'ls pot fer difícil sentir-se barceloní. Això estaria causat per la seva localització perifèrica i la sensació d'aïllament, que farien que molts residents fessin vida exclusivament al barri. Es comenten com exemples el Besòs, Ciutat Meridiana i parts de Nou Barris.
- També s'alerta sobre altres barris que generen molta identificació però en sentit negatiu. Els seus residents voldrien prosperar i poder així marxar-ne. Es posa com exemple la Marina del Prat Vermell i Zona Franca.

Cal tenir en compte que una característica pròpia de Barcelona molt valorada pels participants, com és el teixit comercial i social de molts barris, podria estimular el fenomen pel qual es pot satisfer la vida quotidiana sense necessitat de sortir del barri. De fet, els participants van apuntar que és comú entre els barcelonins desconèixer no només altres barris de Barcelona, sinó la majoria d'indrets de l'entorn metropolità perquè mai no haurien necessitat desplaçar-s'hi. Això podria reforçar l'efecte d'aïllament descrit anteriorment per als barris més tancats. I addicionalment, un altre fenomen que podria ressaltar la identitat de barri per davant de la barcelonina és el rebuig que molts ciutadans expressen a apropar-se al centre de la ciutat per considerar-lo molt massificat.

Com s'ha vist, la majoria de valoracions fetes pels participants sobre el sentiment de pertinença al barri es van centrar a analitzar les diferències entre barris. Però també es va valorar un altre aspecte important: l'edat dels residents. Així, es va hipotetitzar que la gent de més edat se sentiria més identificada amb el seu barri, mentre això mateix resultaria força més

difícil de trobar entre el jovent a causa de la seva situació de provisionalitat permanent, que els forçaria a mudar-se freqüentment entre barris.

Un altre aspecte comentat fou el paper del patrimoni en la constitució de la identitat de barri, i malgrat que es reconeixia l'efecte positiu generat per les polítiques de recuperació i coneixement del patrimoni físic, es va reivindicar una extensió d'aquestes accions cap al patrimoni més immaterial, incloent-hi per exemple el teixit comercial o el mateix veïnat.

En segon lloc, els participants van discutir sobre la penetració del discurs polític de construcció de l'àrea metropolitana entesa com un tot, com una gran ciutat. El fet és que la majoria consideraven que aquest discurs no havia arrelat suficientment entre els barcelonins. Això explicaria el fet que la gent pogués considerar com una renúncia haver de marxar de Barcelona, mentre que canviar el barri de residència dintre de la ciutat no ho seria tant. Sobre aquest fenomen, però, els participants va apuntar un parell de causes. D'una banda hi hauria un prejudici d'origen cultural, una mena de sentiment classista entre el que és la ciutat central i la perifèria. I de l'altra hi hauria també una clivella entre el discurs polític i la realitat, en el sentit que el discurs sobre la creació d'una àrea metropolitana forta no es veuria recolzat amb actuacions sempre concordants i que acabessin constituint una realitat metropolitana efectiva. Per exemple, es va comentar com les polítiques d'accés a l'habitatge de molts municipis metropolitans queden acotades als residents empadronats en aquests municipis.

Aquesta crítica es va fer extensiva a altres camps, assenyalant com a principals mancances que no hi hagués plans d'habitatge o de desenvolupament econòmic que reforcessin la idea de l'àrea metropolitana. També es va comentar la manca d'infraestructures de comunicació, apuntant que no és tan fàcil moure's per molts llocs de l'àrea metropolitana com ho és per la capital. Els ciutadans valorarien com un important paràmetre de qualitat de vida la comoditat dels trajectes requerits per arribar a la feina, i per tant aquesta major dificultat dels trajectes fora de la ciutat central incidiria en la distància percebuda vers aquest entorn metropolità.

En resum, la relació de Barcelona amb la seva àrea metropolitana es veia alhora com un problema (actual) i una oportunitat (futura). Així, una major percepció de l'entorn metropolità com a part de Barcelona faria molt més assumible per als barcelonins viure-hi en un futur hipotètic que, de manera creixent, es veu no només hipotètic sinó probable; desactivant així el sentiment de "desterrament" que tindrien molts dels actuals residents si en el futur no poguessin seguir vivint dins de la ciutat central.

Modernitat i progrés a Barcelona

Aquest bloc es va començar plantejant als participants si pensaven que Barcelona és una ciutat moderna, si bé les primeres respostes van anar unànimement en el sentit d'esmenar el terme "modernitat". Alternativament es van proposar altres conceptes o etiquetes per a aproximar-se a la qüestió preguntada, com ara l'obertura, la innovació, l'avantguarda o el progrés.

Hi havia força consens en considerar l'obertura com un dels trets característics de Barcelona, bastida sobre una notable diversitat d'orígens dels seus residents, que alhora seria un pilar essencial per fer progressar la ciutat. Barcelona disposaria d'una saviesa i unes capacitats

aportades per aquesta diversitat de persones que no resulten prou visibles i que caldria aprofitar per al desenvolupament de la ciutat. En aquest sentit, s'apuntà com una feblesa la inèrcia per la qual Barcelona es limitaria a fer només de capital de Catalunya, quan en realitat s'haurien de potenciar els lligams llatinoamericans i mediterranis de la ciutat. Curiosament s'apuntà la paradoxa que, en el cas llatinoamericà, Barcelona no havia tingut mai tanta població d'aquests països, però en canvi estaria actualment més deslligada que mai d'aquestes cultures.

D'altra banda, també hi havia acord sobre l'estancament en matèria d'innovació que, a parer dels experts, estaria patint Barcelona. Malgrat reconèixer el caràcter avantguardista de la ciutat en èpoques passades, actualment el context de globalització estaria limitant la ciutat en aquest aspecte. No obstant això, es considera que caldria combatre activament algunes conseqüències de la pulsó globalitzadora, com per exemple la creixent franquiciació de serveis i comerços que estaria provocant oligopolis en béns i serveis i per tant dificultant al seu torn la innovació que es podria donar en els marges del sistema econòmic, especialment a càrrec de petits emprenedors i innovadors.

Una altra qüestió discutida en aquest bloc fou la relació entre modernitat i tradició. Malgrat considerar Barcelona com una ciutat molt oberta en molts aspectes, es va destacar també la propensió a preservar certs aspectes de la "ruralitat", posant com exemples l'obsessió pels mercats, l'alt ús quotidià de l'espai públic o la conceptualització de Barcelona com una suma de pobles (barris). Hi hauria un esforç de preservació de vincles socials que no s'avenen amb un món urbà que de vegades es pressuposa més deshumanitzat. Es va apuntar un possible risc per la tensió entre ser modern i obert i alhora conservar les tradicions que ens identifiquen, de manera que caldria trobar un equilibri si es pretén que no trobem a faltar cap dels dos aspectes.

Finalment, els participants coincidien en reconèixer que Barcelona va saber aprofitar el moment històric propiciat pels Jocs Olímpics per donar un salt de qualitat a la ciutat i modernitzar-se. Tanmateix, també coincidien en apuntar que tal fenomen és irrepetible a causa sobretot de paràmetres aliens a la ciutat, especialment la globalització de l'economia i les comunicacions, que farien molt difícil per a Barcelona (i per a tota ciutat en general) tornar a esdevenir un referent de modernitat. Amb tot, el que definiria avui a una ciutat d'avantguarda no serien ja les grans transformacions sinó una actitud de millora contínua, d'innovació i experimentació. En aquest sentit, hi ha qui defensa que Barcelona podria esdevenir un referent en noves formes de la governança, en tant que s'intentin fer coses diferents en la gestió del sector públic.

Finalment, la discussió també va incloure el paper actual de l'Ajuntament en la definició del projecte de ciutat. De fet, alguns experts consideraven que l'actual equip municipal més aviat defugia els grans projectes, per focalitzar més aviat sobre un urbanisme de "les petites coses" més adreçat a recosir la ciutat i fer-la més sostenible. Curiosament, es considerava que això podria comportar un baixa valoració ciutadana de l'equip de govern, atès que els grans projectes haurien demostrat servir en el passat com una bona manta per tapar els problemes més quotidians. De fet, l'únic projecte en marxa de gran entitat que s'assenyalà fou l'estació de la Sagrera.

El context polític: el conflicte Catalunya-Espanya

L'excepcional situació política del moment, derivada del conflicte entre institucions pel procés d'autodeterminació endegat a Catalunya, també va tenir espai en el debat i va permetre postular interessants punts de vista sobre el caràcter polític de la ciutat. Així, els experts van coincidir en apuntar que Barcelona és una ciutat on no hi ha cap visió política dominant, permetent així que durant el conflicte recent hagin pogut conviure diferents visions del mateix, a diferència del que passa en altres poblacions que sí tenen una posició dominant o hegemònica. En termes generals, el conflicte no hauria modificat el dia a dia de la ciutat, si bé en qüestions puntuals sí que s'apuntaren algunes incidències, com per exemple la reducció de les inversions que altres institucions haurien d'haver fet a la ciutat. Lògicament, també es formularen altres valoracions més sensibles a les visions polítiques de cada participant, però novament coincidiren tots en valorar l'equilibri present a la ciutat en posicionaments polítics i en considerar que caldria preservar-lo per evitar així que una part de la població es sentís aïllada. Conseqüentment, s'expressà la preocupació perquè alguns partits polítics volguessin utilitzar Barcelona com un camp de batalla per a les seves discussions de país, tapant així el debat polític sobre matèries pròpies de Barcelona.

3. RESULTATS

En l'informe que segueix s'han inclòs extractes de les converses entre els participants per il·lustrar millor les matèries exposades. Per tal d'indicar en quina sessió s'han generat els comentaris inclosos, s'ha emprat la següent codificació:

	<i>Joves</i>	<i>Adults</i>	<i>Sèniors</i>
<i>En gentrificació</i>	J,GE	A,GE	S,GE
<i>Renda baixa</i>	J,RB	A,RB	S,RB
<i>Renda alta</i>	J,RA	A,RA	S,RA

Grup mixte: MX

També s'ha indicat el sexe de cada participant que intervé, afegint el codi H (home) o D (dona); per exemple: J,GE,H o J,GE,D.

3.1 LA VIDA A LA CIUTAT

Les converses amb els ciutadans que han participat en aquest estudi han començat sempre plantejant-los preguntes sobre la seva vida quotidiana a Barcelona, buscant esclarir si la ciutat contribueix a satisfer les seves necessitats i si els proporciona un estil de vida agradable. En definitiva, per conèixer si realment desitjaven viure a Barcelona i per quins motius ho estarien fent.

El ritme de vida

D'entrada, pràcticament tothom manifesta que li resulta agradable viure a Barcelona, malgrat que també tothom sempre ho matisi indicant algunes dificultats particulars. A grans trets, aquestes serien: en primer lloc, l'alt cost econòmic de viure-hi; i en segon lloc, el ritme de vida ràpid i canviant de la ciutat, si bé això no resultaria molt incòmode per als qui ja porten anys vivint aquí i es consideren adaptats.

Quan portes tota la vida aquí, al final t'acostumes. Jo tinc molts amics de poble, o àrea metropolitana, que em diuen: "com pots viure a Barcelona?" [J,GE,H]

Quan es discuteix sobre la vida en general a la ciutat, tothom comparteix aquesta impressió de ritme frenètic. Es tracta d'una observació comuna i molt present entre tots els perfils de població, i, per tant, fàcilment pren el protagonisme del debat sobre la vida quotidiana a la ciutat. Algunes persones fins i tot expressen preocupació pels efectes d'aquest ritme i estrès sobre la salut.

Jo anava a dir que en petits detalls, en petites situacions, es fa complicat. A l'hora punta, una cosa tan fàcil com tornar de la feina amb el metro... Els desplaçaments per Barcelona són un drama. Jo depenc del transport públic; per ciutat no tinc cotxe, no ho considero pràctic, però suposo que deu ser un drama també com agafar el metro. Això li dona molta vida, hi ha molta gent. Està molt atapeït i es fa molt complicat, molt estressant. Per un costat ho veig bé, hi ha molta gent, hi ha molt moviment; però en el particular es fa molt farragós, es fa molt estressant. Suposo que es un factor d'aquest estrès que volem dir tots. [J,RB,H]

Está masificada en general. Es una gran cantidad de gente en movimiento constante. Pillas la hora punta del metro y a Plaza España no entras. [J,GE,H]

Tenemos unas muy buenas vías de comunicación, puedes desplazarte en poco tiempo de un lugar a otro y la ciudad es un poco recogida, y esto ayuda a que sea más fácil todo esto. Pero es cierto que por todo este problema de vivienda la gente ha tenido que irse para afuera. Lo que se está viendo es una ciudad vacía donde viene la gente de fuera a trabajar como negros, después de 2 horas de viaje, que es lo que yo quería evitar, porque padecí esto en Colombia. Creo que esto acabará pasando factura a nivel de salud emocional, de estrés. [A,GE,D]

I el ritme de vida, perquè tu puguis estar bé el ritme de vida de la ciutat ha d'anar d'acord amb el teu ritme personal. I el ritme de vida d'una persona gran no s'adequa al ritme d'una ciutat. Si hi han viscut tota la vida, tendeixen a quedar-se a casa, al barri de tota la vida i llavors ja és més

adaptat, però una persona de fora no et dirà que és una ciutat idíl·lica. Jo conec avis d'aquí que et diuen tant de bo estigués a un poble, o a una muntanya o a una casa a la platja, però perquè les prioritats són unes altres. El millor de Barcelona és poder moure's tant, tenir tantes oportunitats i això la gent gran no ho valora tant com la tranquil·litat. [J,RB,D]

Tanmateix, bona part dels participants també emmarquen aquestes referències al ràpid ritme de vida a la ciutat en el simple fet de que Barcelona seria una ciutat gran i, per tant, li toca compartir aquest tret comú de tota gran ciutat. I en conseqüència, ho tenen molt assumit i no ho problematitzen excessivament quan es refereixen a la seva pròpia experiència; la qüestió ja és diferent quan es projecta sobre altres grups de població (com es discutirà més endavant).

Clar, però amb tots els seus possibles inconvenients que existeixen: per bars és un barri fantàstic; sorolls, els que vulguis; autobusos, tots. Quan para un semàfor, mec, mec. El camió de les escombraries ve un diumenge a les 6 del matí. Tot això ja ho sabem, però és el peatge que paguem per viure a una ciutat com Barcelona, i és igual que sigui Gràcia, que sigui Sants. [...] Jo no sabia viure en un altre lloc. A mi em poses a viure a la Cerdanya, que és fantàstica, i als dos dies em moriria de fàstic perquè no sabia què fer. Jo sóc urbanita. [S,GE,H]

Perquè som de ciutat, has de fer moltes coses. La gent sol fer moltes coses, perquè hi ha moltes coses a fer. Això provoca que comprimeixis l'agenda, i provoca que quan vas al poble camines molt més ràpid, vas a un altre ritme. [J,RA,H]

Òbviament, tot es pot expressar en termes relatius, i com el món està ple de ciutats més grans i estressants que Barcelona, alguns participants que precisament venen de viure en aquestes altres ciutats rebaixen la sensació de ritme frenètic expressada pels barcelonins més assentats.

Yo nací en Roma, con todos los problemas del tráfico de mi ciudad, y venir aquí ha sido realmente descubrir otra manera de vivir, de aprovechar el tiempo y, además, de una atención especial al ciudadano. Yo me siento muy agradecida de esta ciudad. [A,GE,D]

Molts ciutadans comparteixen la idea que Barcelona és una ciutat densa en molts sentits, no només en allò estrictament urbanístic o demogràfic, sinó també en activitat econòmica i oferta de lleure i cultura. Tot plegat s'expressa una mica barrejat, i d'aquí ve que de vegades s'expressi la noció de "descongestionar" com una solució per pacificar i calmar el ritme de vida. Però en realitat tampoc pensen que això sigui fàcil. Els límits físics de la ciutat (sobretot mar i muntanya) són ben presents i s'expressen sovint com el gran problema pels creients en la via de la descongestió. Val a dir, però, que sobre aquesta matèria es generen debats complicats, no només per l'oposició d'idees que hi pugui haver, sinó pel nivell tècnic que implica i no tothom pot assolir. Per exemple, alguns participants que lamenten el temps que pot costar un trajecte de punta a punta de la ciutat (sovint s'esmenta "una hora") per causa de la congestió també pensen que expandir la ciutat podria reduir la seva densitat i així els temps de trajecte; però davant d'aquesta proposta altres apunten que l'expansió implicaria també descentralitzar moltes destinacions actuals i, per tant, allunyar-les geogràficament.

També trobem algun matís important a la qüestió del ritme de la ciutat. Primer, algunes persones de més edat consideren que seria un fenomen bastant recent, atès que Barcelona havia estat abans una ciutat més aviat petita i accessible. I segon, hi ha bastant acord en canviar aquesta percepció quan es redueix l'àmbit de discussió a l'escala del barri de residència: les al·lusions al ritme d'activitat desapareixen. De fet, la majoria dels residents

consideren que els barris són unitats autosuficients per satisfer les necessitats quotidianes (excloent la feina) i que tenen una escala idònia per fer-ho amb tranquil·litat. Aquesta percepció és comuna a tot tipus de barri, ja siguin més centrals o perifèrics, amb petites excepcions expressades per persones que viuen en indrets complicats (per exemple, prop de l'estació de Sants). Per tant, així com la ciutat seria un indret d'activitat contínua i frenètica, el barri seria un espai per a la vida tranquil·la i quotidiana.

M: Al barri on viviu també hi ha aquesta sensació d'ajetreu?

Tots: No.

M: Així, la dinàmica de barri no té res a veure amb la dinàmica de la gran ciutat?

Tots: No. [J, RB]

Una bona ciutat per als treballadors...

Per contrastar les vivències personals que basteixen la percepció sobre com és viure a Barcelona, en els grups de discussió es va demanar als participants que valoressin com creien que els resultava viure a la ciutat a determinats perfils de població.

De forma unànime s'ha identificat un perfil pel qual la ciutat resultaria molt adequada o, fins i tot, perfecta: els treballadors. I més concretament, aquells que volguessin centrar-se molt en desenvolupar una carrera professional ambiciosa. Gràcies al seu dinamisme i la projecció internacional, Barcelona ofereix moltes oportunitats laborals de tots els rangs. Però cal estar en bones condicions per competir (i no tothom ho està) perquè aquesta profusió d'oportunitats també atreu molta gent d'arreu disposada a aprofitar-les. Els participants avisen que cal distingir entre treballar-hi o, a més, viure-hi, ja que només aquells qui accedeixen a bons salaris poden viure còmodament en aquesta ciutat tan cara. Altrament, la gent necessita trobar indrets més barats per viure i posteriorment desplaçar-se cada dia a Barcelona per treballar, cosa que segons les condicions del transport existents en cada indret pot acabar devenint en un "viacrucis".

Hi ha bastanta feina. Jo, de fet, sempre he trobat feines a Barcelona. [J, RA, D]

El fet que hagi molta oferta també fa que hagi molta demanda i es veu en l'àrea metropolitana de Barcelona, on hi ha moltíssima gent que ve d'altres zones que no són Barcelona i això es nota. Si creix la demanda provoca que has de ser més bo, perquè competeixes contra molta més gent. Hi ha moltes oportunitats, però també has d'estar més preparat. [J, GE, H]

... i no tan bona per a la resta

Amb tota coherència, aquesta gran virtut de la ciutat en forma d'oportunitats variades que venen del seu dinamisme econòmic, i que arriba a compensar les incomoditats associades, perd la seva utilitat quan ens interroguem per les persones que no treballen. Aleshores prevalen tota mena de problemes. Això és el que s'observa quan es pregunta sobre les condicions de vida a Barcelona dels nens i dels jubilats.

Començant pels nens, el principal problema que s'identifica a partir de totes les preocupacions exposades seria la seva manca d'autonomia per moure's per l'espai públic. Al ser Barcelona (i els seus barris) una ciutat prou gran com per no permetre la coneixença entre veïns de barri, es considera un gran risc permetre que els nens es moguin sols pel carrer. També s'indica que faltarien zones verdes, espais d'esbarjo i, en general, més indrets "segurs" per als nens; força persones ho expressaven amb la idea de que "faltarien llocs on tenir els nens entre l'escola i la casa", i que no fossin activitats extraescolars de pagament (la variable econòmica en una ciutat "cara" també és rellevant per a algunes persones). Alguns participants també esmenten la manca d'espais verds i la contaminació, que farien més desitjable mudar-se a un indret més adequat en aquests termes per tenir nens; ara bé, sempre matisant que caldria que disposés de la mateixa oferta de serveis que Barcelona.

Para ser un niño... Con mi mujer estamos hablando de que ahora la Barceloneta se ha puesto de esta manera, con los problemas que he explicado; no sabemos si queremos que nuestro hijo se críe en este ambiente. Por un lado sí, por otro no. Estamos un poco dubitativos, estamos mirando opciones de irnos a vivir fuera. [A,GE,H]

Jo, si tingués nens ara mateix, crec que marxaria de Barcelona. No sé, me n'aniria a un poble o així. Ha sortit abans que ja no és una ciutat tan familiar. És molt comercial, destinada a això, al turisme. [J,RA,D]

Tener un niño, a nivel económico es bastante complicado, es costoso: los servicios, escolar, extraescolar. Para vivir, el coste de la vida igual es muy difícil. Si no te llega con lo que cobras para pagar el piso, subalquilar a otra persona ya te resta calidad de vida. [A,GE,D]

No obstant això, algunes persones (poques) que tenen l'experiència recent d'haver criat fills a Barcelona no comparteixen aquestes pors. Consideren que és una ciutat segura i fins i tot valoren la contribució a l'educació dels nens que pot aportar l'entorn divers i cosmopolita de la ciutat.

D1: Jo tinc 3 fills que han nascut a l'Eixample i, és veritat, falten espais verds, falten parcs, hi ha problemes de mobilitat amb el cotxet... Però els nens grans ho diuen, que han viatjat molt, que els agrada molt Barcelona. Per tota la part de viure al carrer.

D2: Hi ha molta zona peatonal avui en dia, que quan jo era petita no hi havia, tot era "compte amb els cotxes, no vagis al parc..." [A,RA]

Una de las cosas que me gustaban cuando vino la maternidad es que mi hijo estará en un sitio en donde encuentres diversidad de personas en muchos lugares y puedes aprender infinidad de cosas y ese respeto por la diferencia del otro. [A,GE,D]

Per la seva part, els sèniors tendeixen a contrastar amb la seva pròpia infància, marcada per haver fet molts una vida de carrer que ara intueixen impossible. Curiosament, malgrat que ells es van criar en una època d'hegemonia indiscutida del cotxe i alguns potser en espais encara semiurbanitzats, afirmen que Barcelona no ofereix uns espais públics adequats per a les necessitats especials dels nens. De fet, els sèniors consideren que els nens són el segment de població pels quals està menys preparada la ciutat... I en canvi els darrers que van viure sent nens a la ciutat (els participants més joves) opinen exactament el contrari: les persones grans són la franja de població més desatesa en el disseny de la ciutat.

De fet els joves tenen una visió molt pessimista sobre la vida dels sèniors a la ciutat i donen un ample ventall de motius per explicar-ho. D'una banda hi hauria l'econòmic, perquè només les persones jubilades amb una pensió elevada i habitatge de propietat estarien protegides davant de l'encariment progressiu de la ciutat (els hi projecten així la seva principal preocupació pròpia). De l'altra, hi hauria el frenètic ritme de vida de la ciutat, poc compatible amb la vida sedentària i la tranquil·litat que assumeixen que desitgen la majoria de persones jubilades. També comenten els problemes d'accessibilitat que tindria la ciutat, com ara la manca d'ascensors en molts habitatges i les dificultats d'alguns accessos a transports i equipaments. I actuant com a agreujant de tot plegat, els joves consideren que la ciutat va millorant en molts aspectes, però rarament en aquells que més beneficiarien a la gent gran, magnificant així la seva impressió de que Barcelona no resulta una ciutat adequada per a aquesta gent.

Quan es pregunta als adults, i especialment als que tenen persones majors als seu càrrec, els problemes d'accessibilitat de la ciutat s'esvaeixen ràpidament:

D1: Positivísimo, es una ciudad de las más adaptadas. Mi padre tiene una silla de ruedas y lo puedo pasear arriba y abajo, y lo puedo llevar al 80% de sitios o más.

D2: Y para ir a los autobuses y todo eso también. Y el metro.

D1: Sí, lo que pasa es que las estaciones viejas no lo están. [A,RB]

En canvi, la preocupació que sí comparteixen adults i joves és la de caràcter econòmic. El cost de la vida a la ciutat s'estaria enfilant d'una manera inassumible per als jubilats que no gaudeixin d'una pensió generosa o d'un habitatge en propietat.

Es complicado...Empecemos por la jubilación, que es lo que veo más cercano: no es que me quiera ir, es que me echarán fuera. Em frotan fora, ho tinc claríssim. No és perquè me'n vulgui anar, m'encanta Barcelona, jo vull estar aquí, pero hauré de marxar. Es un problema, pero volvemos a lo que hemos dicho, los sueldos que no han subido, los precios que sí han subido. [A,GE,D]

Es muy complicado y cambiarnos de piso es una tragedia porque te piden como si fueras millonario. Entonces, veo complicado quedarnos acá cuando nos toque la jubilación. Creo que volveremos a Colombia. No me gustaría por mi hijo, porque parte de quedarnos acá fue buscar una educación más cosmopolita para él.[A,GE,D]

Els sèniors expressen els constrenyiments econòmics principalment en relació a l'habitatge i, per tant, en boca d'aquells qui viuen en condició de llogaters. Però el motiu que apunten amb més freqüència com a possible força que els portés a mudar-se fora de la ciutat no seria econòmic, sinó el desig de viure més a prop dels seus familiars.

En lo de la jubilación pienso como él: a mí me gustaría mucho quedarme, pero tengo un hijo fuera y me llama mucho irme donde está él. Está ahí la balanza: te quedas, te vas, pasas temporadas allí, luego vienes para acá. [A,GE,D]

Tal com afirmaven els adults, els sèniors confirmen que Barcelona és una ciutat força ben adaptada a les seves dificultats de mobilitat i molt avançada en relació a altres ciutats comparables, esvaint així una de les pors dels més joves.

Yo reconozco que se ha pensado mucho en la gente mayor porque ahora ya todo son badenes para los que van en silla de ruedas, tienen ascensores para bajar al metro. [S,GE,H]

Globalment la majoria de persones jubilades no expressen que la ciutat els comporti cap dificultat especial per viure-hi la seva vida actual. Més aviat al contrari, valoren especialment la densitat de serveis que aglutina, i especialment d'aquells més necessaris per a la gent gran, com ara els mèdics.

Per jubilar-se sí, perquè quan un és gran necessita més els metges i Barcelona és un lloc on tenim uns bons metges, uns bons hospitals. [S,RA,D]

Es una buena ciudad para todos. Para jubilarse también, hay todo de recursos como se ha hablado antes, para el que quiere una cosa, para el que quiere otra. [S,RB,H]

Sí que matisen algunes qüestions molt puntuals. Per exemple, malgrat reconèixer una bona dotació de serveis a nivell general, critiquen el criteri amb què estan distribuïts pel territori, atès que no sempre es reparteixen uniformement i alguns barris queden massa allunyats. Expliquen que la lògica de planificació administrativa per districtes no s'aplica bé en barris amb condicions difícils i es generen trajectes de distància inassumible per a la gent gran (el Coll, pels pendents; el Poble Sec, per la seva forma allargada).

L'habitatge

És ben unànime entre tots els participants l'opinió de que l'habitatge s'està encarint excessivament a Barcelona. És un tema central en què recalen moltes converses, encara que fossin iniciades per altres qüestions. L'encariment de l'habitatge els afecta tant en qüestions pràctiques immediates, com ara la disminució de la renda disponible per a la resta de necessitats, com en tota planificació a mig i llarg termini que es vulguin plantejar. De fet, com es veurà en el capítol 2.3 (Barcelona en transformació), per als joves aquest problema ja s'ha convertit en una absoluta incapacitat de poder planificar gaire la seva vida. És més, manifesten por davant del "risc" de que s'emprenguin millores en els seus edificis o l'entorn urbà, assumint un automàtic augment de les rendes de lloguer que els podria expulsar d'on viuen en poc temps.

Jo visc en un bloc de pisos antic que no té ascensor. Modernitzar-lo vol dir que a mi m'haurien de fer fora, tirar-lo a terra i aixecar-lo en condicions més modernes. Fins aquí ho veig bé, però ja no veig bé que jo no podré viure en aquell nou pis. I jo me n'hauré d'anar més lluny a un altre bloc que estarà en les mateixes condicions que el que visc ara. [J,RB,H]

Fins i tot els joves que encara viuen amb els pares i veuen lluny l'emancipació ja anticipen el trasbals que els comportarà esdevenir algun dia demandants en el mercat de l'habitatge.

Yo ahora vivo con mis padres, pero me va a tocar también [buscar piso] y me acordaré de esta reunión y de vosotros. Tengo 21 años. [J,RB,H]

M: Gràcies a què trobes còmode viure a Barcelona?

H: Suposo que gràcies a la meva joventut: visc encara amb els pares i no he experimentat la cruesa d'haver de buscar un pis on el teu sou és lleugerament superior al que has de pagar de lloguer. Suposo que és aquesta innocència infantil el que fa que em senti bé. [J,RA]

Quan es mira més enllà dels problemes personals, sovint es matisa que la dificultat d'accés a l'habitatge no és pròpia només de Barcelona; s'assimila al que pateixen totes les ciutats d'una mínima magnitud com per exercir la centralitat d'una àrea econòmica important.

H1: Però això és un model que hi ha a altres grans ciutats que tenen un gran background comercial de negocis i la gent vivint cada cop més fora. I aquí a Barcelona estàvem encara acostumats, com és petita, a estar encara barrejant la vivenda amb la feina i el comerç... Potser això s'anirà regulant.

H2: La part cèntrica i la perifèria abans tenien unes mides. Ara la part cèntrica s'està expandint i la perifèria s'està fent petita, i estem atrapats per mar i muntanya. Els que ja estem a la perifèria, on anem ara? Què fem ara? [MX]

No obstant això, la majoria dels ciutadans rebutgen la idea de que no es pugui fer res per revertir aquesta situació. Tot i reconèixer la potència de les pulsions econòmiques en l'origen del problema de l'habitatge, consideren que les administracions tenen encara molt marge per explotar tot de mesures per contrarestar la tendència. Els exemples més esmentats són la promoció de pisos de protecció oficial, la recuperació de pisos embargats i desocupats, la dotació d'ajuts per accedir a l'habitatge, o una regulació dels lloguers més favorables als llogaters (tot i que molts són conscients que aquesta darrera mesura s'escapa de la competència municipal).

El turisme

L'intensiu ús turístic que experimenta actualment Barcelona genera posicions ambivalents entre els seus residents. Hi ha qui no ho viu com una molèstia ni tampoc percep que li generi cap problema directe, i en canvi hi ha qui ho rebutja intensament. En qualsevol cas, és, junt amb l'habitatge, l'altre qüestió que tard o d'hora tendeix a aparèixer sempre pel mig de tot tema de conversa.

Es pot observar un clar patró d'edats quan es confronta la qüestió del turisme. Per als joves, la situació estaria massificada i fora de control. Tal com es descriu en la posterior secció relativa als indrets rebutjats de la ciutat, molt joves han esborrat del seu mapa mental els indrets més turístics. Rebutgen tant la massificació com el monocultiu comercial que es produeix en l'entorn d'aquests indrets, que no aporta una oferta que els sigui útil i que arrasa amb la identitat dels barris. I de fet, no només viuen com arrabassats els indrets turístics, sinó tota la ciutat en general; senten que estan expulsats per un constant increment del cost de la vida del qual culpen en part al turisme.

Ho està absorbint tot. Jo visc a cal Airbnb, a l'Eixample Esquerra, a la Gran Via prop de la sortida d'Urgell. Al meu edifici tot són pisos d'Airbnb. [MX,D]

Entre la població de mitjana edat les opinions estan més repartides: més o menys la meitat veuen el turisme actual com un problema, l'altra meitat no (potser només com una molèstia). No es posen d'acord sobre el perfil de turista majoritari (d'alt o baix nivell adquisitiu), ni sobre que siguin els veritables causants d'alguns problemes que se'ls associen. Per exemple, es discuteix que el soroll nocturn el provoquen tant turistes en un pis turístic com autòctons fumant a la porta d'un bar. Gairebé l'únic element que genera un cert consens és que la

resposta que s'estaria donant des de l'Ajuntament per gestionar l'increment turístic dels darrers anys no ha estat l'adequada i no ha pogut evitar la massificació d'alguns indrets i la concentració de conflictes que això implica.

No és que estigui en contra del turisme, és l'increment descontrolat que no s'adapta a la ciutat i això s'ha convertit en un problema. [A,RA,H]

H: L'altre dia en un autobús que va cap a dalt, al Park Güell, hi havia gent que es queixava que els turistes eren tants, i agafaven l'autobús i la gent de Barcelona no el podia agafar.[...]

D: Els busos turístics, crec que n'hi ha massa, que compliquen una mica la circulació, sobretot el que és Passeig de la Bonanova. [A,RA]

Salou se ha cargado el festival ese, el Saloufest. Era una fuente de ingresos muy importante. Era en los meses de baja ocupación, llegaban aviones cargados de chavales para la fiesta. El ayuntamiento se lo ha cargado. El poder público ha matizado un poco qué tipo de turismo quiere. [MX,H]

Entre els senyors és on trobem una major acceptació dels actuals usos turístics dels barris més centrals. De fet, valoren molt el patrimoni d'aquests barris i són encara una de les seves destinacions preferides per passejar. Alguns també contraposen els inconvenients que pugui comportar tant turisme amb els problemes que tenien aquests barris anys enrera i prefereixen clarament la situació actual. I altres fins i tot rebutgen l'associació que es fa per defecte entre turisme i problemes atenent a la seva pròpia condició de turistes quan visiten altres indrets del món.

La Rambla és que a mi m'encantava, el barri Gòtic encara s'ha conservat i el Born ha millorat molt. Perquè al Born quan tenia 20 anys i anava a les discoteques... No podies anar per aquells carrers estrets. [S,GE,D]

No em molesta el turisme, en absolut, perquè jo faig molt turisme pel món sempre que puc, tota la vida ho he fet; per tant, si volem que ens rebin, hem de permetre que vinguin. [S,RA,H]

Doncs jo sí que encara ramblejo. Vull dir-te una cosa, no estic d'acord. Primer, fixe'u-vos que el turisme, jo estic a favor del turisme per la qüestió econòmica que representa per a Barcelona. Jo voldria que al Poble Sec ens possessin hotels de 5 estrelles. [S,GE,D]

Les discussions al voltant del turisme impliquen no només els seus hipotètics problemes, sinó tot sovint també el qüestionament de les seves hipotètiques bondats. Els participants són conscients dels poderosos grups econòmics que promouen el turisme, i, potser en part per això mateix, no consideren que s'estigui generant un benefici raonable per al conjunt de la ciutadania.

Quan es va disparar la crisi, el 2008, la situació era realment desesperada i jo vaig haver de dir: "el turisme l'has d'apreciar i has de dir hola", perquè en aquell moment era l'únic recurs que tenia aquesta ciutat, a diferència d'altres ciutats d'Espanya m'imagino. [...] Hi va haver un moment en què, si no haguéssim tingut turistes, aquí hauríem anat però molt a baix. [MX,H]

H1: Tenemos otros sectores económicos en Barcelona. Tenemos el sector de la educación, las grandes universidades... Las nuevas tecnologías están centradas en Barcelona y en su área metropolitana... El tema biomédico... I aquí sembla que tot hagi de girar entorn del turisme.

H2: El sector del coneixement no es veu.

H1: No hi ha un lobby tan fort. Segurament està molt més fragmentat en moltes empreses. No hi ha una patronal tan important i potser és més important que no pas el turisme.

H2: A la vida quotidiana sí.

H1: No es nota l'impacte tan evident sobre la vida quotidiana, i amb el turisme sí. [MX]

Però ara jo crec que estem parlant de l'activitat turística particular enfront el sector turístic. El sector turístic no és el senyor que té un pis o que lloga una habitació, o que en té dos. No, el sector turístic és el sector hotelier, el sector de la restauració i els grans operadors. Aquests són els que tallen el bacallà, i els grans tenidors d'edificis i que posen residències i tot allò. Cuidado, el particular que posa el seu pis a Airbnb no marca les regles del mercat. [MX,H]

La convivència

Esporàdicament s'han comentat també alguns problemes de convivència en el marc de la vida quotidiana a Barcelona. De fet, juntament amb el ritme de vida frenètic propi de ciutat gran, l'incivisme seria l'altre factor principal que s'esmenta com a generador de les incomoditats de viure a Barcelona. Val a dir, però, que les friccions descrites pels residents deriven de la densitat humana i el conflicte pels usos de l'espai públic més que pel que seria inseguretat o delinqüència.

Es poden aglutinar les discussions sobre convivència en dos eixos principals. El primer faria referència al conjunt de problemàtiques descrites pels residents en els barris més centrals, turístics o en gentrificació, i que giren al voltant del soroll, la brutícia i les conductes inadequades que s'associen al turisme i a l'oci nocturn.

Mi mujer tiene un piso en la Barceloneta y nos trasladamos ahí, y justo lo hablábamos con una pareja de italianas que viven en la Barceloneta: hay muchos problemas, hay mucha gente que vive con perros en pisos de 30 metros cuadrados. Problemas de ese tipo, de ruidos. [A,GE,H]

H1: O sigui, que no és tan còmode a la ciutat com dèiem.

[Tots parlen alhora]

H2: Nosotros vivimos en el Poble Sec i allí toda esta dinámica todavía no ha llegado. Donde vivo yo es muy tranquilo. Saltas el Paralelo, vas al Raval, y ya se nota el cambio completamente. [A,GE]

En Sant Antoni es deprimente pasar a ciertas horas de la noche y ver chicas meándose entre los containers. Asquerosísimo. [A,GE,D]

El segon eix estaria constituït per les inquietuds més pròpies de la gent més gran, centrades en els usos de l'espai públic. Per exemple, són l'únic segment de població que alerta sobre el perill de la confluència de tants vehicles variats (i conductors incívics) en l'espai públic. En tant que majoritàriament vianants i sentint-se a més especialment vulnerables, critiquen el desgavell i el risc d'accidents que generen tantes bicicletes i motos que van per la vorera i, darrerament, patinets. Per la seva part, els senyors que viuen en barris perifèrics són els únics que han apuntat problemes que derivarien de la pobresa, com ara drogues, prostitució, mendicitat i sense sostre. En poques ocasions ho han vinculat amb bosses d'immigració o "guetos" (a la Sagrera) i amb les famílies gitanes (al Besòs). Tot i això, la majoria no consideren que la situació sigui prou seriosa com per desitjar mudar-se de barri.

La mobilitat

Tothom té bastant clar que Barcelona no és una ciutat per la que valgui la pena desplaçar-se en cotxe, perquè és un mitjà molt difícil d'emprar (congestió, dificultat per aparcar) i molt car. Es vislumbra clarament el transport públic com una millor alternativa al vehicle privat. De fet, tothom té tan assumida la seva dificultat que gairebé podríem confirmar la dissolució efectiva de l'hegemonia que sempre havia tingut el cotxe dintre de la jerarquia d'opcions de transport preferides.

Si els que van en bici, moto o patinet anessin en cotxe, la ciutat seria molt pitjor. El futur va per aquí, a totes les ciutats europees, Amsterdam, Oslo, Copenhagen... [S,RA,H]

Amb el transport públic, els trajectes són ràpids i còmodes dins de Barcelona. Però quan es considera el seu entorn metropolità la qüestió esdevé desigual: alguns tenen fàcil accés (sobretot els que tenen metro) i altres demanen combinacions complicades. On la cobertura dels serveis es valora ja clarament deficient és quan hom vol fer trajectes entre barris perifèrics o municipis propers que no disposen de connexió sense passar pel centre de Barcelona.

De la Trinidad a Badalona, que en bajada en bicicleta puedo estar 10 minutos, en transporte público tengo que venir al centro y volver. [J,RB,H]

De vegades és més fàcil anar a una ciutat de fora en avió. [J,RA,H]

En algunes de les converses es planteja que estariem en una època de canvis forts en formes de mobilitat i la tensió que això pot provocar entre els usuaris dels diferents mitjans, atès que precisament per estar en un temps de transició la ciutat no aconsegueix adaptar-se als nous fenòmens prou ràpidament, ni potser té clar encara quin és el model de mobilitat més convenient per estimular. Els elements que més s'esmenten en aquest sentit són la bicicleta i els carrils bici, els canvis recents en la xarxa d'autobusos, i, també, la irrupció de novíssimes formes de transport com els patinets elèctrics. La majoria dels participants advoquen per reduir el trànsit i l'espai destinat al cotxe, guanyant així espai per a vianants i aquestes altres formes de transport, a més d'una menor contaminació.

H1: No ens pensa preguntar pel tramvia? Jo pensava que ens ho preguntarien. [...]

D: Jo sóc antitramvia.

H2: Jo sóc protramvia.

D: S'ha fet la Diagonal fa dos dies, ara una altra vegada a aixecar-la... No.

H1: Jo no crec que la ciutat depengui del tramvia per progressar. [S,RA,H]

Estan fent molts esforços posant carrils bici. Jo vaig en bici cada dia i anem amb 50.000 ulls perquè quan no surt el vianant, surt el del cotxe, o sinó aparquen en el carril bici, tot i que ara el senyalitzen. I parlant de la bicicleta, demano que no posin parades del Bicing allà on no hi ha carril bici. A la Gran Via, per on passen els cotxes super ràpid, tens la parada del Bicing i quan la vols treure has d'esperar que passi el semàfor. [A,RA,D]

H1: Una cosa que puede funcionar bastante son los patinetes eléctricos. Treurà molta circulació.

H2: És un perjudici per a l'autobús i el metro. Els de la meva feina que arriben així són exusuàries del metro.

H1: És més còmode que la bicicleta, perquè el doblegues, te'l portes al despatx, no te la foten, no has de pedalar.

H2: Barcelona és una ciutat més apta pels patinets elèctrics que per a les bicicletes. La bicicleta és per a una persona d'entre 20 i 28 anys. Ara l'hem sacralitzat, però és juvenil. Després si tens 50 anys i vas en patinet, fantàstic; m'han dit que funcionen molt bé. Valen 350 euros.

H1: Són barats i van bastant bé, i tenen els seus propis carrils. [MX]

El medi ambient

En matèria de medi ambient hi ha un estat d'opinió ambivalent: tant s'assenyalen mancances com progressos fets recentment. Sens dubte el discurs de la ciutat ha calat entre els residents i enumeren amb orgull algunes de les millores recents, com per exemple la implantació progressiva dels carrils bici, la introducció dels autobusos amb gas natural o híbrids, o la creació de les superilles. Molts ciutadans expressen el desig de que Barcelona esdevingui una ciutat més sostenible, i els més ambiciosos fins i tot voldrien que pogués arribar a esdevenir un tret identitari de Barcelona, que liderés sobre la resta de ciutats. Per això lamenten que les limitades competències de l'Ajuntament en aquesta matèria no permetin endegar transformacions profundes com les que es podrien assolir en energies renovables, per exemple.

En paral·lel, però, tothom apunta també les greus mancances i tota la feina que queda per fer. Consideren que Barcelona és una ciutat contaminada, que té un excés de trànsit i que li manquen més espais verds. I òbviament critiquen que, al seu parer, no s'apliquen mesures prou efectives per solucionar-ho.

H1: Una cosa que no se sap gaire és que Barcelona, igual que Madrid, té una contaminació molt alta. En informes de contaminació de la UE ens donen molta canya i aquí no s'està fent res. S'hauria de fer una aposta molt més important en el tema de la sostenibilitat. Primer perquè ens obligaran i val més no haver d'anar a remolc, que ens donaran canya.

H2: En el tema de les energies renovables, també és veritat que una ciutat amb la insolació que té Barcelona, on el sol toca moltes hores al dia i no només a l'estiu, no hi ha plaques als edificis. Cada edifici hauria de tenir una placa. És veritat que, de les promocions que es fan noves, moltes ja ho tenen. Una altra cosa és la gangsterada dels amics de l'Aznar, que a la gent que es va endeutar per posar les plaques els hi han fotut totes enlaire. Això és molt típic de la marca Espanya. I una altra cosa que ens portaria al començament de la conversa és el tema dels vaixells turístics: hi ha 5000 o 6000 persones que estan contaminant cada dia perquè no poden parar els motors. Allò és una ciutat. [MX]

Els grans absents:

- immigració, seguretat i brutícia

Malgrat la quantitat de conversa acumulada després de realitzar els deu grups de discussió d'aquest estudi, hi ha qüestions que una mica contra pronòstic destaquen cridanerament per la seva pràctica absència; en aquest cas són la immigració, la seguretat i la brutícia. En efecte, hom esperaria trobar debat sobre totes les qüestions habitualment problematitzades en els mitjans de comunicació, com ho són aquestes, però espontàniament els ciutadans han preferit debatre sobre altres qüestions probablement perquè els generen major inquietud. Això no vol dir que s'hagin fet zero esments: de vegades han sorgit referències perquè podien modular altres problemes o ser-ne una conseqüència derivada, però no arribarien a la categoria de problema *per se*. Finalment, també cal apuntar que si bé és cert que no s'ha preguntat directament per aquests temes absents, tampoc s'ha fet sobre molts altres que sí han sortit repetidament; per exemple, no s'ha qüestionat mai directament sobre l'habitatge, i en canvi ha estat un dels temes amb major presència i de forma molt interrelacionada amb altres qüestions.

Tanmateix, tot seguit es farà un repàs del que s'ha comentat sobre aquests no-problemes de Barcelona. En primer lloc, en relació a la immigració (de baixos recursos econòmics), resulta molt coherent que no s'hagi problematitzat gaire quan l'atribut identitari de Barcelona més compartit pels seus residents és la diversitat i la tolerància (v. "La identitat declarada" en el capítol següent). A més, en alguns dels barris més susceptibles de rebre aquesta immigració (els de renda més baixa), alguns dels seus residents n'observen una arribada relativament limitada en els darrers anys, de manera que la major part del relleu generacional s'estaria produint en clau interna.

H1: Físicament, el Carmel no ha canviat, excepte el túnel de la Rovira. Però jo crec que hi ha hagut el canvi generacional. Els gallecs i els andalusos que van venir i van fer-se les cases, aquests se n'han anat i s'han quedat els seus fills, que són els que ho han modernitzat, però popularment. [...]

H2: Al meu edifici hi ha també persones de Sud-amèrica, però la gran majoria són estatals: catalans i espanyols. [S,RB]

Tímidament s'esmenta algun cop (només entre residents de barris de renda baixa) la dificultat dels residents autòctons per accedir a ajuts socials o per a l'habitatge, suggerint que les immigrants trobarien més facilitats, però sense enraonar gaire més enllà del tòpic. I de fet aquestes observacions no generen consens entre els participants, ja que en aquestes poques ocasions altres participants aporten sempre experiències que ho rebaten.

D: Ayudan a los de fuera.

H: Yo he sido asistente social y ayudan a gente de acá. Y a la gente de la calle para que no pasen frío, pero muchas veces la gente del carrer no vol anar a la pensió. Es una enfermedad de la ciudad. Si tu has viscut en diferents llocs i veus com tracten a la gent, acá es Disneyland. [A,RB]

Succeeix un fenomen semblant quan algú associa problemes de convivència o inseguretat amb la immigració: molts altres participants ho rebaten, ja sigui per considerar que Barcelona no és

pas una ciutat insegura, o perquè les conductes inadequades són pròpies tant d'autòctons com d'immigrants.

D: A sobre t'increpen. No et demanen, t'increpen. Et diuen coses, van borratxos.

H: Però això no són els immigrants.

D: Com que no? Perdon, vine a veure el què és, no són catalans ni són espanyols, són de fora.

H: Però és que també hi ha borratxos catalans.

D: També, però n'hi ha molts més de fora.

H: Jo això no he notat.

D: Potser els tinc tots jo. [A,RA]

També molt poca gent ha comentat aspectes que entressin dins del camp de la seguretat. Curiosament, gairebé tots els exemples de delinqüència comentats en alguna ocasió anaven en la mateixa direcció: els robatoris que pateixen els turistes. En altres moments, quan s'establien comparacions entre Barcelona i altres ciutats, s'ha esmentat la major seguretat de Barcelona en termes relatius, i es refrendava fent-se eco de les opinions que en tenen els estrangers.

La gent que ve de fora, d'altres països, malgrat la delinqüència que diem que cada dia hi ha més robatoris, ells troben Barcelona una ciutat segura. [S,GE,D]

Finalment, la brutícia és un tema pràcticament inexistent, i en les poques ocasions que surten exemples es despatxen ràpidament i sense gaire consens. Així, quan alguns participants han apuntat exemples concrets de brutícia, molts altres han dissentit sobre que es tracti d'un problema generalitzat a la ciutat. De fet, com a reforç de la idea que Barcelona no té un problema de brutícia, cal apuntar que moltes al·lusions que s'han fet incorporaven una comparació amb temps passats, dels quals sí que s'opina que hi havia un problema generalitzat de brutícia.

Entre les al·lusions a la brutícia del present, la majoria són referides als excrements dels gossos. També de vegades hi ha referències a l'incivisme dels turistes, però tenen lloc dintre de discussions més àmplies sobre els problemes del turisme massificat. Algun participant ha associat la brutícia existent a l'ús intensiu de l'espai públic que es realitza a la ciutat, en part lligat a un tarannà mediterrani festiu.

- El conflicte polític en clau nacional (“el procés”)

La qüestió del “procés”, la contesa política al voltant de l'autodeterminació de Catalunya, ha restat fora del focus principal de la discussió. D'una banda, no s'havia previst explícitament en el guió dels grups de discussió. I de l'altra, cal destacar una gran autocontenció practicada per tots els participants sobre aquest afer, intuïnt ells mateixos que encetar aquesta qüestió podria fàcilment descarrilar el grup de discussió i, per tant, abstenint-se en benefici de l'exercici pel qual estaven convocats.

Per tant, possiblement aquesta autocontenció sigui l'element més destacat sobre el tema: la consciència que es tractaria d'una discussió molt viva, polaritzada i amb la capacitat d'esbandir qualsevol altre tema. No obstant això, algunes referències

esporàdiques han sortit, apuntant interessants relacions entre el “procés” i la ciutat, que s’esmenten tot seguit, si bé, com ja s’ha esmentat, no han arribat a generar una veritable conversa al respecte.

En primer lloc, s’han fet intervencions apuntant alguns aspectes positius que podria estar portant el “procés” a la vida social de la ciutat, en el sentit d’estar creant vincles més estrets entre les persones implicades en aquest procés polític i donant espai a un debat més intents sobre els drets polítics.

P5: Y sin embargo, no estoy de acuerdo contigo, porque el barrio parece que se haya humanizado más. Desde el 1 de octubre se nota mucho.

P6: la gent va fer amistats allà a les escoles, molta gent ho comenta. . [S,GE,D]

P6: Pel Barça sí que va la gent en comú, molt ràpidament, diga’m una altra cosa que tot Barcelona s’hagi mogut en la mateixa direcció.

P3: A Barcelona s’han fet les manifestacions més grans d’Europa en els últims anys. . [MX,H]

I en segon lloc, també es van fer comentaris advertint dels perills que podria comportar el procés tant per a la societat catalana, provocant una forta divisió entre els ciutadans, com per a Barcelona, que estaria sent una víctima colateral de la polarització política.

P5: En quant a les idees polítiques. Una ciutat que la gent té diferents idees polítiques i es respecten. Tolerant.

M: I Barcelona ho és?

P1: Más o menos.

P2: En general sí, però jo ho atribueixo a aquests dies en que tot és blanc o negre.

P4: O ets un fatxa o ets un catalufo, ara mateix.

P2: Passa amb tot, o ets del Barça o del Madrid. Avui en dia tot és molt polaritzat i entenc que estaria a una altra ciutat i passaria igual. Totes les coses que hem dit jo crec que encara sí, però la tendència fa que estigui en perill. . [A,RA,H]

M: ¿No piensa en el bien común Barcelona?

P4: Hay muchos intereses.

P1: Esta última legislatura se ha demostrado, como se han puteado entre sí para boicotear cosas que a la ciudad le hubiera ido bien.

P5: Se fueron muchas empresas.

P1: La Colau ha pringado mucho por no dar suport al procés, le han hecho un bloqueo político muy bestia, cuando lo que tendría que importar a nivel municipal es que puedas aprobar unos presupuestos que sean mejores para la ciudad independientemente que quieras que Catalunya sea o no sea, yo lo pienso así. . [J,GE,H]

3.2 DIMENSIONS DE LA IDENTITAT DE BARCELONA

Perfilar la identitat que els barcelonins tenen de la seva pròpia ciutat ha estat un dels objectius principals d'aquest estudi, i, per tant, s'ha dedicat una bona estona de les converses a preguntar de forma directa pels atributs que definirien aquesta identitat. Òbviament, la identitat de la ciutat no s'expressa només quan és interrogada de forma directa, sinó que a més es manifesta de forma indirecta en pràcticament tota altra mena d'observació que els residents fan sobre la ciutat. I en aquest sentit, val a dir que s'ha observat un resultat molt interessant: els barcelonins expliciten, de forma molt consensuada, una sèrie d'atributs d'identitat com la diversitat, el dinamisme, la ubicació geogràfica, el patrimoni històric i altres elements (com es veurà més endavant), però en canvi no li donen categoria d'identitat a un element totalment transversal i omnipresent en les converses, com és el fet de ser una ciutat en (gairebé constant) transformació. És a dir, no identifiquen el canvi com un tret identitari, malgrat que està subjacent en moltes qüestions comentades i, fins i tot, en comparacions amb altres ciutats o localitzacions que estarien "aturades". Aquest punt és sorprenent perquè, a diferència d'altres possibles identitats subjacents (per exemple, que Barcelona és "una ciutat gran"), té un gran impacte sobre la vida present i futura de molts dels ciutadans entrevistats.

Aquest capítol es centrarà en l'anàlisi dels elements d'identitat així explicitats pels ciutadans, o sigui, aquells que es discutien quan la conversa tractava clarament sobre la identitat, mentre en el capítol següent (Barcelona en transformació) es discutirà la qüestió del canvi i la transformació.

La identitat declarada

En ser preguntats de manera oberta sobre els elements que millor defineixen la identitat pròpia de Barcelona en el seu conjunt, en tots els grups de discussió s'ha apuntat la diversitat com un element destacat. No obstant això, també ha estat sovint esmentada fora de la conversa estricta sobre identitat. Òbviament aquesta diversitat o pluralitat és assenyalada perquè se li associen àmplies conseqüències positives, principalment el fet de contribuir a que els residents tinguin una mentalitat oberta, acollidora i cooperativa.

Jo crec que la pluralitat, trobes molts extrems de tot. I el fet de no quedar-te en el teu barri i poder anar a l'altra punta de Barcelona...Els caps de setmana vaig a un poble d'aquí a prop i els meus amics d'allà al·lucinen amb la quantitat de gent que conec de tot arreu. [J,RB,D]

Yo diría tolerante, ya no solo en las nacionalidades, en las orientaciones sexuales. [J,GE,H]

H: Potser ho porto a l'anècdota, però jo sempre tenia la sensació, quan anava de festa, que a les discoteques està tot més mesclat. En canvi, si anaves a una altra ciutat, les discoteques estaven: la de gais aquesta, la de pijos aquesta altra. I prenent unes canyes igual. A Madrid hi ha més guetos. Aquí, malgrat que et puguis moure per barris i cadascun tingui un esperit diferent, sempre m'ha donat la sensació que estem mesclats.

M: Tots teniu aquesta percepció?

La majoria: Sí. [J,RA]

Yo creo que la gente. La gente de aquí es bastante cooperativa entre ellos. Se ayudan entre ellos. Yo creo que la gente es muy agradable. Siempre que he tenido algún problema a mí nadie me ha dado la espalda. "¿Quieres que te ayude en esto? Te dejo el teléfono para llamar si te quedas tirado en algún lado". [A,RB,D]

Plural. Hi ha tot tipus de gent. D'aquí, catalana, espanyola, estrangers que han vingut i s'han quedat a viure aquí. Ho he posat en positiu perquè és important. [A,RA,H]

Jo crec que som cosmopolites i som "pluri". I jo parlo per mi i per molts que hem nascut aquí: som "pluri" i tenim una cultura que és la nostra. El que no entenc és que siguem només catalans si això és quasi impossible. Hi ha races i hi ha cultures barrejades, ens agradi o no ens agradi. [S,RB,H]

Ser de Barcelona no vol dir haver nascut aquí, sinó que siguis de tot arreu. [S,RB,D]

Lo que le da personalidad propia a Barcelona es la mezcla. Franco va voler arrencar les arrels catalanes i li va sortir el tret per la culata, perquè la integració de murcians, gallecs, castellans lleonesos, andalusos, es van barrejar i fusionar acceptant la seva personalitat. [S,RB,H]

Els residents que han viscut anteriorment en altres ciutats també destaquen especialment el caràcter plural de la ciutat:

Yo lo definiría como pluralidad en todos los sentidos, en el político, en el económico, en el social, en el geográfico. [J,RB,H, abans resident a Granada]

La gente aquí es muy maca, muy agradable. Hay de todo, no son todo palomas blancas pero hay gente que son gente. Ellos no están viendo de dónde seas tú. La tolerancia, son respetuosos. [J,GE,H, abans resident a Guayaquil, Equador]

Yo he puesto que es una ciudad abierta. La primera que estuve aquí, que fue para visitar a mi chica, me pareció que era una ciudad que podía darme una posibilidad. No tuve problemas como tuve en otras. [A,RB,H, abans resident a Madrid, Saragossa, València, Còrdoba]

Aquesta diversitat és aportada pels seus residents, tant els autòctons com els immigrants que ja estan assentats, però s'exclou que el turisme pugui participar d'aquesta virtut; probablement perquè gairebé tothom li detecta efectes nocius, encara que siguin diferents (per exemple, els joves critiquen més l'encariment que comporta, mentre els sèniors fan més esment de l'incivisme).

H1: Pero es una contradicción. Estamos diciendo que es una ciudad abierta, pero lo que hemos dicho antes del turismo, entonces... ¿Dónde se queda la ciudad abierta? Hay que aceptar los dos lados, lo bueno y lo malo.

H2: Pero fíjate, en Nou Barris, con gente que viene de diferentes partes, diversidad cultural hay mucha: mucha gente que vive, trabaja, se implica en el barrio y vive aquí, como cualquier otro, como yo que estoy toda la vida en Barcelona. Pero antes no hablábamos de gentes de diferentes culturas, hablábamos de turistas. [MX]

Ara bé, així com tothom reconeix la diversitat de Barcelona com un dels seus trets identitaris principals, alguns plantegen que aquest no seria pas una característica única de Barcelona, sinó

comuna a totes les ciutats d'una mínima envergadura i també capitalitat. De fet, com s'anirà veient en diverses altres seccions d'aquest estudi, l'assimilació de certes característiques de Barcelona al fet de ser simplement una ciutat gran és freqüent, de manera que podríem afirmar també que un altre dels trets identitaris de la ciutat és "ser una ciutat gran".

Jo tinc dubtes sobre si el fet de ser una ciutat diversa ja va amb el fet de ser una ciutat. París és diversa o no? Londres, Berlin, Amsterdam, Roma... Clar, totes les grans ciutats són diverses, una altra cosa és que siguin acollidores. [MX,H]

Un segon element que també coincideixen molts participants en apuntar seria el caràcter dinàmic i l'amplitud d'oportunitats que concentra Barcelona, expressades en múltiples vessants: laboral, cultural, educatiu, recreatiu, etc. Novament, però, part d'aquest caràcter vindria també del fet de ser una ciutat gran, si bé alguns participants també s'encarregaven d'esmentar en altres moments que no totes les ciutats grans tindrien necessàriament un caràcter tan dinàmic. Dins d'aquest atribut, sobretot els joves i, en menor mesura, els adults posaven l'èmfasi en la seva traducció en oportunitats laborals, fins al punt que això convertiria Barcelona en un pol d'atracció tant sobre el seu entorn geogràfic proper com, en certs camps, a nivell internacional. Malgrat fer aquesta observació, però, no la celebraven especialment, ja que entenien que això implicaria més competència i per tant exigència per a les seves pròpies expectatives laborals.

H1: Multiservei. Barcelona no deixa de ser una gran ciutat on tens de tot. Tots els serveis: mèdics, de cines, espectacles... i això és un avantatge abismal.

H2: Jo he posat multipossible.

D: Oportunitats, jo crec que és en la mateixa línia que esteu dient ara. [A,RA]

És una ciutat molt dinàmica, que té molt potencial econòmic. És el que comentaven ells, hi ha moltes oportunitats, no només al nivell laboral, sinó cultural, social i això fa que la ciutat estigui en constant moviment. Et pots trobar de tot. [J,GE,H]

En positivo estoy de acuerdo en todo lo que se ha dicho: es muy internacional, es una ciudad receptora de turismo, de conocimiento de todos los países, que se crean nuevas ideas, hay laboratorios de ideas, coworkings, hay una dinámica muy internacional. Es una ciudad con un puerto principal en el Mediterráneo y se ha desarrollado muchísima industria. Hay una agenda monumental cultural, son conocidos los festivales de música, culturales. [J,GE,D]

Hay ciudades que no son tan nocturnas. Yo he ido por ciudades de la Europa central, como Praga, y a las 8 chapa todo; y si te pilla en la calle apáñate tú mismo como puedas. Aquí tienes autobús hasta las 11 y luego tienes el Nit Bus. [J,GE,H]

Yo quiero decir que a Barcelona siempre la he considerado una ciudad muy puntera en muchos aspectos, en ciencia, en medicina, muchas cosas... en cuanto a moda de ropa, diseños... Y, siguiendo la tónica que llevamos ahora, creo que ha perdido fuerza, estamos un poco como que no es tan emocionante la ciudad como 10 años atrás. [A,GE,H]

I ara hi ha un atractiu més, que és el tema tecnològic. Tantes empreses tecnològiques estan venint aquí, i perquè venen aquí i no a Madrid? Suposo que és pel mar i perquè també ens veuen més europeus, i també estem més ben comunicats cap amunt que des de Madrid. [S,RA,H]

Val a dir, però, que alguns participants matisen esporàdicament que aquest atribut àmpliament reconegut a la ciutat no sempre tindria una base real. Al seu entendre, la tendència "natural" del barceloní vers l'autoreivindicació podria ser perillosa si dugués a l'autocomplaença i es perdés de vista la necessitat sempre present de seguir millorant. De fet, algun participant va apuntar la metàfora de que Barcelona seria com una bicicleta, de manera que no pot deixar mai de pedalar.

H1: Està Barcelona Activa.

H2: Sí, però és més d'imatge. Penso que és el problema que té Barcelona, que viu de la imatge. Aquí he posat autocomplaent, que va en aquesta direcció. Per a mi és una ciutat que es pensa el que no és. És una societat xovinista, sempre s'està mirant el melic. Som els guapos...[A,RA]

Jo també havia dit "ensimismat". De vegades a Barcelona ens mirem molt el melic, que és la millor ciutat... i de vegades ens passen pel costat. Em sembla que forma part també de la cultura catalana: ho fem molt bé i de vegades això fa que ens dormim. Un pèl creguts, no amb prepotència, però hi ha la sensació de que som millors i ens dormim una miqueta. [J,RA,H]

Un tercer tret identitati de la ciutat també àmpliament compartit seria la varietat cultural i paisatgística, i en alguns casos la singularitat (per exemple, el clima). Així, són freqüents les al·lusions a elements patrimonials històrics i culturals, al fet de tenir mar i muntanya, i, especialment, la platja. Tanmateix, aquests elements són tan evidents que no generen discussió ni debat d'una certa profunditat entre els participants. Entre els joves i adults, l'element més repetit, i, probablement, el més apreciat també, és el mar; hi insisteixen especialment aquells que han viscut abans en altres ciutats sense mar. Per la seva part, els sèniors són els que, amb diferència, més èmfasi posen en el patrimoni com un dels elements més singulars de la ciutat; i, de fet, els que aglutinen aquests elements patrimonials són els que en menor mesura es lamenten de la massificació del turisme.

El modernisme. Jo he anat a la Cinquena Avinguda de Nova York i què hi veus? Edificis molt alts. Però un passeig com el que tenim a la Diagonal o al Passeig de Gràcia jo no l'he vist. [S,RA,D]

Com s'ha apuntat, els tres elements fins ara descrits (la diversitat, el dinamisme, el patrimoni cultural i natural) serien reconeguts de forma generalitzada per tots els residents de la ciutat. Però també s'han apuntat altres elements més dependents del perfil demogràfic dels residents. Així, alguns dels participants més joves van discutir sobre si l'existència de barris variats, amb caràcter propi i activitat comunitària, podria ser també un dels trets identitaris que contribuïrien a singularitzar Barcelona. Durant aquesta discussió, però, s'excloueren alguns barris per no complir amb aquesta condició de "ser barri", que són els que haurien perdut residents autòctons a causa de la massificació turística (es va comentar paradigmàticament el cas del Barri Gòtic). De fet, l'existència d'aquesta multitud de barris amb caràcter propi i sobretot diferenciat convergiria amb l'atribut de diversitat de la ciutat, en el sentit de facilitar que tota mena de persones puguin trobar un espai en el qual sentir-se còmodament instal·lades, reforçant així la sensació d'acollida primer i pertinença després.

También mencionar cómo se cuidan aquí las personas que llevan mucho tiempo viviendo en Barcelona: la idea de barrio. Que siga perviviendo la idea de barrio, de crear cosas entre ellos, crear espacios muy comunitarios, muy asociativos; comparado con Madrid o por supuesto con

La Rioja, donde yo no veía nada de este tipo. Aquí hay asociaciones vecinales, centros cívicos.
[J,GE,D]

També alguns dels joves van voler identificar Barcelona com una ciutat moderna i urbanita. Curiosament, l'abundància de turistes joves vinguts d'arreu del món contribuiria a donar-li aquest caràcter. Això, tanmateix, no seria una aprovació tàcita del model turístic actual: de fet cap d'aquests mateixos participants aprova la massificació turística ni les seves conseqüències. Fins i tot algun arriba a l'extrem de considerar que la massificació turística i el consumisme associat serien ja també part de la identitat de Barcelona.

Finalment, alguns participants també van identificar espontàniament Barcelona com una ciutat compacta i ben comunicada, uns trets pels quals resultaria accessible i "propera".

Una ciutat gran o petita?

Per ajudar a precisar la identitat de Barcelona, es va demanar als participants si la perceben com una ciutat petita o com un poble gran. Les respostes foren no només molt informatives, sinó que entroncaven amb altres opinions expressades sobre la seva experiència vital a la ciutat.

D'entrada, la majoria de gent s'inclinava per afirmar que Barcelona és una ciutat amb tots els ets i uts, discutint quan calgués el matís sobre si seria petita, mitjana o gran. La seva alta densitat i bona oferta de transport, que pràcticament tothom reconeix i esmenta i que permet desplaçar-se fàcilment per tota la ciutat, contribuirien a tenir-la considerada com una ciutat de dimensions moderades i agradable per a viure-hi.

Entre els joves i els sèniors la concepció de ciutat gran és dominant. Els primers ho justifiquen comparant els ritmes de vida a nivell de ciutat i de barri (el seu, concretament). L'activitat més calmada que seria típica d'un poble ja l'estarien experimentant en la seva vida quotidiana dins del barri, i, per tant, a Barcelona li serien reservats només els atributs propis d'una gran ciutat. Per la seva part, els sèniors també tenen clar que Barcelona és una ciutat gran quan es considera dintre del context espanyol, però mitjana o potser petita en el context internacional. Però en cap cas seria un poble gran; de fet ells assimilen més a un poble la ciutat de la seva infantesa, amb edificis més petits, molts buits en la trama urbana i molta vida al carrer. Però després d'haver viscut en primera persona les grans transformacions de la ciutat, no admeten el qualificatiu de petitesa per descriure-la en l'actualitat.

Entre els adults la percepció canvia una mica, ja que si bé molts la defineixen encara com una ciutat (gran o petita), alguns sí que enraonen perquè conceben Barcelona com si fos un poble.

Es una ciudad grande, pero normalmente me siento como si viviese en un pueblo, porque vaya donde vaya eres bien acogida, el idioma te facilita el moverte. Te sientes pequeño, no estás perdido en ningún lugar. [A,GE,D]

La identitat dels barris

Els barris juguen un paper important en la construcció de la identitat de Barcelona, no només per l'aspecte de contribuir a la diversitat global de la ciutat que abans s'ha assenyalat, sinó perquè al ser l'entorn primer de contacte quotidià poden ser un element cabdal per afavorir l'arrelament dels residents. En aquest sentit, una primera hipòtesi que es podria plantejar respecte dels barris (amb identitat pròpia) és si podrien erosionar la identitat del conjunt de la ciutat. En realitat, però, entre els participants ningú ha plantejat l'existència d'una identitat de barri i una identitat de ciutat de forma contraposada, sinó superposada. Fins i tot en aquells casos de residents que pràcticament no surten del barri, tenen present l'existència de l'hipercentre de Barcelona i les funcions i la identitat que li són pròpies.

En realidad en los barrios hay de todo. Jo de vegades em passo mesos sense anar a la Plaça Catalunya. Perquè ho tinc tot, a banda de la feina. [A,RB,D]

Ara bé, malgrat que es puguin descriure com superposades, entre la pràctica majoria dels residents preval la identitat de ciutat per sobre de la del barri.

M: I quan li dieu a algú d'on sou li dieu "sóc de Barcelona" o "sóc del meu barri"?

La majoria: De Barcelona.

H1: Si t'ho pregunten, aleshores específiques, però d'entrada de Barcelona.

D: Si et pregunten el barri, li dius; sinó, és Barcelona.

H2: Jo no dic mai "sóc de l'Eixample Dret", dic "visc prop de la Plaça Tetuán", perquè la gent es situï.

H3: Hi ha barris que tenen més identitat que d'altres. N'hi ha que encara mantenen la identitat de ser pobles diferents de Barcelona i n'hi ha d'altres que no ho són tant. [S,RA]

Alguns (pocs) participants, partint de reconèixer l'existència d'alguns barris amb una forta identitat pròpia, han expressat dubtes sobre l'existència d'una identitat ben definida per a Barcelona, ja que al seu entendre no es podria descriure d'una forma tan unívoca com la d'alguns barris que la componen. Aquestes observacions donaren lloc a interessants discussions en què la majoria de participants restants insistien i defensaven l'existència de la identitat del conjunt de Barcelona; això sí, mai identificant un únic o principal element constitutiu d'aquesta identitat, sinó una multiplicitat d'elements i fins i tot causes diferents per plantejar-los.

H1: A mi m'interessa molt aquest tema perquè penso que la identitat de Barcelona té dificultats. Jo, que sóc de Gràcia, sé que Gràcia té una identitat molt potent: la festa major, les colles de cultura, un urbanisme que ho permet... Clar, quina és la identitat cultural de Barcelona? Bé, hi ha uns castellers, però hi ha castellers a cada districte.

D1: Hi ha cultura de barri, però no hi ha cohesió.

H2: La identitat de Barcelona... són moltes coses que conformen la identitat. No hi ha un fil conductor, una idea força, com hi havia el Fòrum o els Jocs Olímpics. Però Barcelona té una identitat vinculada a la cultura, ser acollidors, moderns... Acull molts centres d'universitats, és evolucionada, moderna.

D2: Teatre, música...

H1: Però en té més que Berlin?

H2: Però Berlin no té mar [...]

H1: Jo anava per un altre lloc. Tu comentes del teu barri aquestes coses, tu comentes unes altres i, a més, dius que no hi ha cohesió entre barris. L'última vegada que Barcelona ha fet quelcom amb tots els ciutadans en comú per Barcelona... Per exemple tu dius lo del Barça: pel Barça sí que va la gent en comú, molt ràpidament. Diga'm una altra cosa en què tota Barcelona s'hagi mogut en la mateixa direcció.

H3: A Barcelona s'han fet les manifestacions més grans d'Europa en els últims anys. Això no cal opinar-ho, això és així. Per exemple, un president dels Estats Units va dir que hi havia una manera barcelonina de manifestar-se contra la guerra. [MX]

Quan s'ha demanat conversar sobre l'existència d'una identitat singular en el barri de residència, s'ha pogut apreciar una certa dicotomia en les percepcions. D'una banda, els joves i algun adult esporàdic han estat els més vehements a l'hora de defensar una identitat pròpia dels seus barris, especialment els que viuen en barris de renda baixa o en forta transformació social (assimilada a la gentrificació). Comparen fer vida al barri amb fer-la en un poble, a ritme tranquil, cosa que els agrada molt. Lògicament, entre aquests participants trobem aquells qui més qüestionen la prevalença de la identitat de Barcelona.

Yo me siento de mi barrio porque mi vida se centra ahí [J,GE,D]

De Sants [J,GE,H]

50 i 50 [J,GE,H]

75 barri, 25 Barcelona [J,GE,H]

Jo no tinc cap dubte, em sento més del meu barri que de Barcelona [J,RA,H]

Jo tinc el cor dividit entre Les Corts i Poble Sec, però de Barcelona no. Sempre dic abans que sóc d'aquest barri que de Barcelona. Si vaig a l'estranger, aleshores sí, parles de Barcelona perquè et localitzin. [A,RA,H]

En coherència amb aquesta major identificació, els joves asseguren no voler marxar del barri on viuen actualment, malgrat que molts anticipen que hauran de fer-ho tard o d'hora per no poder assumir el creixent preu dels lloguers. Hi volen romandre tant per qüestions sentimentals ("el barri on em vaig criar") com per altres més pràctiques ("evitar els trajectes tan llargs de l'àrea metropolitana"), però alguns ho manifesten també com una expressió de voluntat ("visc al lloc on vull viure") que, sovint, pren la forma d'un posicionament de resistència a un context econòmic que consideren injust. Ara bé, els qui ja s'han traslladat en el passat expressen generalment la seva satisfacció vers el barri de residència actual. Però encara amb més força que al barri volen romandre dins la ciutat de Barcelona.

No trobo bé anar buscant cada vegada una zona perquè es va expandint Barcelona i es fa cada vegada més impracticable per viure. [J,RB,H]

Em sabia greu haver de marxar de Barcelona. A un altre barri no, perquè depèn del barri, hi ha altres barris que m'agraden. [J,RA,D]

Jo me'n vaig haver d'anar de Gràcia, abans hi vivia. Però ara prefereixo Horta. Perquè és més tranquil, més poble, està molt bé. [J,RB,D]

En el cas dels sèniors i bona part dels adults la seva visió és prou oposada. Els qui són nascuts a Barcelona (la majoria dels participants) han viscut tant de temps que tenen un gran contrast entre la ciutat de la seva infantesa i l'actual, en el sentit que l'han vist transformar-se d'una suma de pobles o ciutat incompleta (plena de barriades i espais buits) fins a l'actual ciutat densa. Assimilen el concepte de barri a un espai més petit i reclus, fins i tot deprimit o "cutre", la qual cosa no els encaixa gens amb la seva visió actual de la ciutat. Per això no sorpren que una bona part d'ells es mostri disposada a marxar del barri si cal (molts sèniors expressen el desig de mudar-se per viure més a prop de la família, si els resultés possible), i que entre els que es resisteixen a la hipòtesi de mudar-se prevalguin motius pràctics per damunt dels identitaris. Cal considerar que hi podria influir que molts participants d'aquests barris no són nascuts als mateixos, pel fet d'acumular més trajectòria vital.

Quan era petit era de Sarrià, avui en dia ja no té sentit dir "sóc de Sarrià, sóc d'un barri". Tret que visquis a dalt de tot del Carmel. [S,RA,H]

M: I parlant del caràcter propi, el vostre barri té caràcter propi?

D: No, que va.

La majoria: No.

H1: Depèn dels barris.

H2: Abans Gràcia era Sant Medir, això encara ho continua sent. O l'ornamentació dels carrers, que també segueix. Però ja no existeix una tipologia identitària d'aquest barri. No som diferents d'un altre barri de Barcelona. [...]

M: En general el barri no té caràcter propi?

La majoria: No.

H3: No sé si Poblenou i Sants...

D: Gràcia. [S,RA]

M: Si jo demanés quina és la seva festa preferida de Barcelona?

H1: Qualsevol festa és bona, som mediterranis.

D1: Sant Jordi, la Mercè...

H1: Jo, menys l'11 de setembre... jo la Diada la passaria al 23 d'abril.

H2: Sant Joan, per exemple.

M: Ningú es quedaria amb les festes del seu barri?

D2: Doncs també.

H3: Últimament les festes de la Mercè les han traslladat a barris també, però crec que fa un any o dos només.

H2: Hi ha barris i barris. A les Corts les festes de barri notenen el renom de les festes de Gràcia. [A,RA]

Lògicament, per als nouvinguts la identitat de barri és molt feble, visquin on visquin.

H: Para nosotros, extranjeros: Barcelona.

D: Eso es muy importante. Yo viví estos años en Horta y me sentí un poco exiliada: qué se me ha perdido aquí realmente. Porque yo creo que cuando vienes de fuera el centro es más acogedor. En cambio, si tú naciste en ese barrio tienes más razones, tienes "arrels". [A,GE]

En general, molts residents observen també un procés de progressiva pèrdua d'identitat dels barris, que, a més, consideren inevitable, fruit dels canvis que Barcelona experimenta (i els que restin per venir) arrel de la seva atracció com a pol econòmic i turístic. De tota manera, en alguns grups (sobretot entre residents de barris de renda alta) els participants han discutit

també, sense gaire consens, sobre la utilitat real de l'existència d'una forta identitat de barri: no especifiquen millores concretes que se'n podrien derivar, més enllà del manteniment de les tradicions. Així com tothom pot explicar múltiples detalls i conseqüències de la identitat de Barcelona, la qüestió és molt més confusa baixada a l'escala del barri.

H1: Una cosa és anar contra els temps, però caldria que es fes més caliu de barri. El que passa és que va contra la pròpia evolució, que hi ha més mestissatge. Ara la gent es mou, cada cop hi ha més gent de tot arreu, però que hi haguessin coses que identifiquessin, que et fessin sentir d'un lloc, no estaria malament.

H2: La potència ha de ser Barcelona, tot i que entenc que hi ha diferències.

H1: Pels barcelonins seria estar més ben identificats allà on vivim. Una altra cosa és que, pels de fora, tot sigui Barcelona. Però de cara endins, potser sí que ens faria falta una mica més de sentit identitari. [S,RA]

Més enllà del propi barri de residència, la majoria dels participants destaquen Gràcia a l'hora de posar un exemple de barri amb forta identitat pròpia. Hi contribuïrien elements com les tradicions, les festes, la particular forma urbana... Altres barris que també s'esmenten són Sants (zona de Pl. Osca) i Poblenou (sobretot l'espai proper a la Rambla). Altres elements essencials que s'assenyalen com a generadors d'identitat de barri són els mercats i els equipaments.

Una de les coses que estem fent són les festes majors. Agrupen perquè tu vas a aquella comunitat que tens al costat i li dius: "participeu de la festa?" Voleu fer una xerrada sobre el que vosaltres creieu? Voleu portar menjar de la vostra terra? Fem les coses junts?" Jo crec que els propis barris ens hem d'anar coneixent els uns amb els altres, no tenir por de la diferència. La diferència l'hem tingut sempre. Hem tingut moltes onades migratòries a Barcelona, ha estat una ciutat integradora d'altres cultures i això s'ha d'agafar com a cosa bona. [S,RB,D]

D: Pues yo vivo aquí, vivo a una manzana de aquí. Creo que debe ser el barrio más soso de Barcelona, porque no es ni Sants, ni les Corts, ni l'Eixample.

H: Tècnicament és Eixample això. No funciona com un barri, porque no hay mercado, no hay biblioteca, no hay espacios, no hay nada. La Modelo no sé que será ahora, será de todo, de momento barracones para nenes pequeños. Pero aquí no hay nada de nada, no está integrado en ningún barrio. [S,GE]

El centre de Barcelona

Òbviament molts residents identifiquen "el centre" de Barcelona amb el centre històric o la ciutat vella, incorporant així la seva dimensió patrimonial. Però també s'hi afegeixen altres significats, de caràcter més funcional; i especialment per aquells que rebutgen la massificació turística precisament associada a l'existència d'aquest patrimoni. Així, destaca com els joves de barris més perifèrics defineixen el centre de la ciutat com l'indret que maximitza l'oferta d'activitats i serveis als quals ells necessitarien accedir esporàdicament, justificant així els seus desplaçaments al centre malgrat ser un indret rebutjat. Hi contribueix encara una altra connotació negativa, que és el fet que es veuen "obligats" a passar tot sovint per l'entorn de Plaça Catalunya per poder trobar-se amb els amics, atès que els seus propis barris mai serien una opció prou interessant per a aquestes sortides d'oci compartit.

En termes generals, l'indret més repetit entre tota mena de participants com el centre de Barcelona és la Plaça Catalunya. El segon topònim més emprat és el barri Gòtic. Lògicament també s'esmenten molt sovint localitzacions del seu entorn, que per la forma de ser enunciades ja apunten la motivació per la qual es visita el centre. Així, indrets centrals esmentats són:

- L'àrea al voltant de Plaça Catalunya: la plaça mateixa, el Portal de l'Àngel, la Rambla, Urquinaona, Universitat, Passeig de Gràcia i la Rambla de Catalunya.
- Altres localitzacions centrals molt puntuals i que incorporen una indicació de l'ús que se'n fa: el carrer Pelai, la Boqueria, Drassanes i Maremàgnum (els joves), el Corte Inglés (els sèniors).
- En pocs casos, àrees geogràfiques més àmplies: de Plaça Catalunya cap avall, de Diagonal cap avall.

L'anterior llistat de definicions del centre no es discuteix: cada participant identifica el centre a la seva manera però no qüestiona les localitzacions dels altres. Aquesta norma, però, no s'ha mantingut en un cas concret, quan un participant ha definit com a centre "de Pl. Catalunya a Pl. Espanya". La proposta va ser fortament rebatuda per la resta de participants, especialment al·legant que Pl. Espanya seria més aviat "un barri", i, per tant, impropï per fer funció de centre.

Els municipis metropolitans

Es produeix una interessant dicotomia en la conceptualització dels municipis de l'àrea metropolitana. D'una banda, els residents en barris perifèrics (i especialment els més joves) creuen que els municipis de l'entorn de Barcelona tenen una identitat pròpia i diferenciada, de la mateixa manera que assignen als seus propis barris perifèrics una identitat diferenciada de la de Barcelona en conjunt. De fet, la majoria d'aquests participants tenen clar que si hipotèticament s'haguessin de mudar a aquests municipis en el futur s'estarien desplaçant fora de Barcelona, un fet que no els agrada i volen evitar.

En canvi, els residents en barris més centrals projecten amb naturalitat la identitat de Barcelona no només a tots els seus barris, sinó també cap als municipis de l'entorn metropolità. De fet expressen aquesta identificació en termes de domini, com si la progressiva "barcelonització" del seu entorn fos una realitat imparable a causa de l'expansió de la ciutat central. Ho justifiquen apuntes a la forta integració funcional entre Barcelona i l'entorn metropolità: per les infraestructures que els connecten, pels serveis compartits, per la mobilitat laboral. Malgrat que aquests participants entenen els posicionaments identitaris que puguin contraposar els residents d'aquestes perifèries, assumeixen amb condescendència que la colonització identitària de Barcelona és inevitable. Fins i tot en alguns casos s'apunten els beneficis que comportaria per als municipis metropolitans quedar associats a la identitat de Barcelona.

Donde llega el metro, es Barcelona. [J,GE,H]

Santa Coloma en específic para mí es Barcelona. Yo he estado muchas veces y sí, aún les queda un poquito de ser pueblo de al lado, pero se nota mucho la influencia de tener Barcelona al lado. Se está barcelonizando. [J,GE,H]

També és una simbiosi. L'Hospitalet es beneficia d'estar a prop de Barcelona, com amb la Fira o el Mobile. És acabar cohabitant, en aquest sentit. De vegades hi haurà situacions de jerarquia o prepotència, i altres en què es necessiten mútuament. [J,RA,H]

Sobre todo, cómo se ponen los otros si les dicen que son de Barcelona. He ido a veces por l'Hospitalet y ves pintadas de "L'Hospitalet no es Barcelona", como si fuese que les estás diciendo un insulto. Es por mantener la identidad pròpia. [J,GE,H]

Els indrets preferits

Preguntant als participants sobre els indrets que més i que menys els agradaven de la ciutat s'ha obtingut un interessant recull d'impressions que ajuden a perfilar els elements que defineixen la identitat (tant la real com la desitjada o indesitjada) de Barcelona.

Així com en el cas dels indrets menys agradables o rebutjats es poden identificar dues tendències molt cohesionades (això s'explica més endavant), en els cas dels indrets preferits s'ha enregistrat una àmplia varietat de zones i motius, la majoria transversals a tota mena de participants. Així, per exemple, gent de tota edat apunta tant indrets de passeig com d'oci, tot i que òbviament no coincideixin gaire en el segon tipus (els joves indiquen oci nocturn, la resta oci cultural).

La major quantitat d'indrets apuntats estan motivats pel passeig, i al seu torn aquests es poden classificar en dos tipus de destinacions:

- El passeig per entorns més "naturals" o "verds", havent-se indicat com exemples: la carretera de les Aigües, Collserola, el parc del Guinardó, la Vall d'Hebron, Sarrià i Vallvidrera, el parc de la Ciutadella o Montjuïc. Tanmateix, dos indrets destaquen per la quantitat d'esments: el front marítim, les platges i la Barceloneta; i en menor grau també el Passeig de Sant Joan, indicant que la remodelació "semiverda" del seu tronc central ha estat molt exitosa.
- El passeig per entorns més "patrimonials", indicant-se: el barri Gòtic o casc antic, la Catedral, la plaça de Sant Felip Neri, el Born i Santa Caterina.

En segon lloc, s'han assenyalat indrets més relacionats amb activitats d'oci. Per als joves, aquest oci és essencialment nocturn i amb les amistats, i les destinacions preferides són Gràcia, el Maremàgnum i l'entorn de Marina. En canvi, la resta de residents han apuntat llocs que destaquen per la seva oferta cultural i d'equipaments diversos, incloent el centre de la ciutat, Montjuïc o Can Batlló.

També s'ha fet esment a barris sencers com indrets preferits, al·legant que els agrada l'ambient que s'hi troba, ja sigui un ambient animat o "de vidilla" com un ambient més tranquil. En aquest cas, no hi ha una clara distinció per edat de cara a preferir "vidilla" (en barris com Gràcia o l'entorn de Rambla del Poblenou) o tranquil·litat (en barris com el Clot o la Sagrada Família). Pel que fa a indicar barris, crida molt l'atenció que només entre els joves s'ha

expressat com a indret preferit "el meu barri", i en major mesura entre els residents en barris de renda més baixa.

Finalment, un considerable nombre de residents (de tota mena) han indicat també el Camp Nou per motius sentimentals. També per aquest motiu algú ha assenyalat el Tibidabo.

Els indrets rebutjats

Hi ha diversos tipus d'espais que són majoritàriament rebutjats (en el sentit de no veure cap motiu per visitar-los) dins de diferents segments dels residents.

D'una banda, destaquen les persones que rebutgen els espais més afectats per la massificació turística. Aquesta posició és gairebé exclusiva, però malgrat això molt majoritària, entre els joves, i, curiosament, de forma més acusada com més baixa és la renda dels seus barris. Els espais esmentats a tall d'exemple són la Rambla, la Sagrada Família, el Park Güell, la platja de la Barceloneta o l'entorn de Plaça Catalunya. Per a bona part dels indrets rebutjats es manifesta inicialment com a causa la massificació turística, malgrat que alhora s'aprecii el seu valor intrínsec. Però, posteriorment, es precisa aquest rebuig tot dirigint-lo cap al seu elevat preu d'accés, pensant que es tracta de preus aptes només per a turistes. D'aquesta manera, els veuen com uns espais arrabassats als residents, i aquesta percepció es reforça pel fet que no perceben cap política adreçada a facilitar-los l'accés, que de fet és una actuació que reclamen. Val a dir que aquests són els mateixos joves que pensen que se'ls arrabassa la ciutat en general, especialment a causa de l'encariment de l'habitatge.

H1: A les Rambles hi ha el Museu de l'Eròtica, que té la seva gràcia. Cada cop que hi passo per davant penso, "entro", però veus els preus i penso que jo no em gasto 15 euros per 20 minuts de passeig. A la Sagrada Família em passa el mateix. Al Park Güell o a la Pedrera, em passa el mateix. Hi ha llocs que són icònics de Barcelona que són per als turistes que venen i que no són per a la gent que viu a Barcelona.

H2: Antes el Park Güell era abierto, era gratis la entrada. Yo me he paseado muchas veces y me encantaba. Pero es que están echando a la gente, de alguna forma. Para empresas, para turismo... es lo que pasa en las capitales de Europa.

D: Però el que podrien fer per a aquests llocs, com la Sagrada Família, és un dia per a la gent local amb un preu assequible i que fos orientat a la gent local, amb algun horari específic.

H2: Enseñando el carnet de identidad, que sea que eres de Barcelona y ya está.

M: I si ho fessin, aniríeu a veure la Sagrada Família?

Molts: Sí.

D: Abans la Pedrera, però sí.

H1: Donaria molta més accesibilitat, donaria l'oportunitat que ara mateix no hi ha. Jo ara mateix no ho considero perquè no tinc l'oportunitat. Si la tingués potser sí o potser no, però ara mateix no ho veig. [J,RB]

De l'altra, hi ha tot un altre bloc de residents que manifesten molt poc interès per tot el que són els barris més perifèrics de la ciutat. Lògicament, es tracta dels residents en barris centrals i de renda alta, i sobretot la franja de joves i adults. Aquest fenomen no s'expressa tant en termes estrictes de manca d'interès (per exemple, perquè no tinguessin patrimoni visitable) sinó com una por a trobar-se uns espais deprimits, degradats o fins i tot insegurs. Per això,

malgrat que són habituals els esments a indrets com Nou Barris, la Vall d'Hebron, la Mina o fins i tot L'Hospitalet, destaca especialment la quantitat de vegades que s'esmenta el Raval dintre d'aquesta categoria. De fet, el Raval i la Mina (que alguns ciutadans ubiquen erròniament dins Barcelona i altres correctament a Sant Adrià de Besòs) són majoritàriament vistos com els dos barris més problemàtics de la ciutat.

Aquesta visió, però, contrasta amb la que expressen les persones de més edat que tampoc hi resideixen, i que són més conscients de la transformació en positiu que ha experimentat la perifèria durant les darreres dècades.

Jo l'altre dia vaig passar per Nou Barris i no puc oblidar-me la feina meravellosa que es va fer en els barris perifèrics, o no? [MX,D]

Mis suegros viven en Can Vidalet y, según me decían ellos, era la repera. Pues ahora no hay ni punto de comparación, se ve más pacífico. [MX,H]

L'àrea metropolitana propera s'ha posat molt al dia i penso que hi ha llocs que vas de vegades i quedes parat. Fa 20-30 anys era territori difícil, per dir-ho eufemísticament. [A,GE,H]

Lògicament, els residents en aquests barris perifèrics no expressen rebuig pels seus propis barris, malgrat que no neguin (especialment els sèniors) bona part dels problemes de pobresa i convivència assenyalats. De fet, els residents joves d'aquests barris mostraven molt interès per anar a conèixer altres indrets de la perifèria, sent conscients de les millores que s'estan produint. Com s'ha apuntat abans, els espais que rebutgen aquests joves són els més centrals i turístics de la ciutat. I pel que fa als residents adults i sèniors dels barris perifèrics, focalitzen el seu rebuig cap a tres tipus d'indrets:

- El Raval i la Mina.
- Indrets perifèrics i no residencials de la ciutat: Zona Franca, Montjuïc, Fòrum.
- Alguns dels barris més nous i al seu entendre "prefabricats": Diagonal Mar, Vila Olímpica.

La comparació amb altres ciutats

Esponàniament, en tots els grups s'ha esmentat de manera gairebé unànime Madrid com la ciutat amb què competeix i s'ha de comparar Barcelona. Els mateixos participants pensen que això vindria causat per la insistència del context per fer aquesta comparació, especialment dels mitjans de comunicació, i també com a conseqüència de la omnipresència del futbol. En la comparació amb Madrid, sempre s'identifica Barcelona com una ciutat més oberta i més innovadora.

La competidora és Madrid, en tots els aspectes. Socials, econòmics, anímics, polítics. [S,RA,H]

Jo crec que sempre ens hem considerat la segona capital. Madrid és la capital però Barcelona té més coses. [J,RA,D]

Yo la comparo con Madrid, que en este sentido está más parada. Barcelona es más dinámica, siempre está sacando nuevas ideas. [J,GE,D]

Jo, a la meua edat, m'és igual competir que no competir amb altres ciutats. Qui ho ha de fer són els emprenedors i la política, mirar de competir amb Milà i altres ciutats europees. Amb Madrid per a mi no és competició, és una altra cosa. [S,RA,H]

Dins d'Espanya, molt esporàdicament s'anomenen València, Bilbao o Màlaga per ser ciutats que també tenen port. I curiosament també s'ha indicat Valladolid en més d'un grup quan es volia contrastar una ciutat "poble" amb una ciutat "de debò".

Quan es demana als participants per una comparació més basada en l'estil de vida a la ciutat, aleshores el ventall de referents s'obre cap a les ciutats europees o nordamericanes més conegudes. Sovint es justifiquen les comparacions apuntades pel fet que Barcelona compartiria els mateixos trets propis de "ciutat gran" que també tindrien els altres referents.

A mí me vienen dos ciudades: Berlín y San Francisco. Por los estilos de vida alternativos, lo que está generando la juventud, regenerando la cultura. [J,GE,D]

Berlín está muy puntera en el sentido cultural, musical, incluso te diría más avanzada que Barcelona. Londres es una ciudad puntera en tecnologías, economía, pero Barcelona yo creo que está ahí. [A,GE,H]

Barcelona s'assembla més a altres ciutats mediterrànies de fora d'Espanya que no pas a ciutats de dins d'Espanya. Almenys la manera de fer, és cosmopolita. [S,RB,D]

Són les persones les que fan les ciutats. Jo també hagués dit París, però París té, per a mi, l'inconvenient de que és molt més gran, brutalment més gran. Aquí és un tros del món, però de dimensions contingudes. [A,RA,H]

San Francisco creo que está un poco más adelante que nosotros. En lo que nosotros somos más buenos, ellos lo tienen un poco más. Son un poco más plurales, un poco más tolerantes. [J,GE,H]

H: Yo creo que cualquier ciudad grande de Europa se puede asemejar a Barcelona porque tienen barrios muy distintos entre sí, mucha gente de otros lugares. Con la globalización, las ciudades grandes lo tienen todo prácticamente igual: Bruselas, París, Roma, Berlín.

M: Poses exemples de capitals...

H: Yo me refiero a capital como ciudad grande, porque de Alemania se me pueden ocurrir Múnich o Frankfurt, o Milán en Italia... No por el hecho de ser capital como ciudad central, sino por el hecho de ser grande. [J,RB]

La gent que viu al barri l'estan fotent fora per acomodar turisme i Barcelona està perdent identitat de la gent que viu allà. Serà una mica com Nova York, que anirà a treballar, hi haurà el turisme, però no viurà ningú allà, perquè els preus estan escandalosos; només pot viure-hi qui té molts diners. [A,RA,H]

Barcelona és "moderna"?

Curiosament, només els sèniors tenen una resposta ràpida i clara quan se'ls demana per aquesta qüestió. Sí, Barcelona és una ciutat moderna, i ho seria per dos motius. Primer, perquè estan convençuts que així és com és percebuda des de l'exterior, arrel de la seva experiència recollida a partir de viatges i amistats. I segon, perquè només consideren que sigui moderna la

ciutat de l'actualitat, negant aquest atribut a la ciutat que van conèixer en la seva infantesa. Gaudint d'aquesta base de comparació tan forta, s'entén que identifiquin tan fàcilment la ciutat del present amb la modernitat.

D1: Jo també ho crec, però ara, eh? Jo he sortit [a l'estranger] abans i ara. I abans érem la castañuela, el cura y la guitarra. I ara et mous i és diferent.

D2: Jo he estat a Sudamèrica i, de com ens veuen, voldrien que anéssim allà a treballar, per la manera que ens movem i per l'activitat que portem. I això m'ho han dit a molts llocs, sobretot a Brasil i Argentina. [S,RB]

A la resta de cohorts els costa posar-se d'acord sobre si Barcelona és o no és moderna, en gran part perquè els costa donar contingut al concepte de modernitat. Els hi resulta massa abstracte i tendeixen a recórrer a comparacions per significar-lo. Així, malgrat que gairebé tothom considera que Barcelona mostra més inquietud per innovar i millorar que la resta de ciutats d'Espanya, quan s'amplia l'escala de comparació a l'entorn internacional aquest consens desapareix i les percepcions canvien. Molts participants són capaços d'assenyalar ràpidament motius concrets pels quals altres ciutats serien vistes com més modernes. Per exemple, en matèria de medi ambient, s'assenyala San Francisco com una ciutat més avançada (grup J,RA); o algunes ciutats canadenques per haver incorporat millor la tecnologia al servei de l'economia i el benestar (grup J,RA).

Com s'ha comentat, la modernitat per si mateixa és un concepte poc pràctic i només s'ha pogut debatre a partir d'assignar-li alguns atributs més concrets:

- El canvi constant, la innovació, la voluntat permanent de millora.

Una de les coses bones de Barcelona, encara que no ens agradi la direcció d'aquest canvi, és que canvia. Jo crec que és més fàcil canviar la direcció d'un canvi que no pas agafar una ciutat que està estancada i fer-la canviar de cop. [J,RB,D]

- Dotar-se de polítiques i elements que facin la ciutat més sostenible: reduir el trànsit de vehicles, estimular l'ús de la bicicleta, disposar de comerços ecològics, etc.

És menys moderna que Amsterdam, que té propostes més modernes, més innovadores en el tema del medi ambient; per exemple en el tema d'incentivar les bicis... Al final tot va lligat al medi ambient. Jo crec que aquí hi hauria d'haver una major preocupació mediambiental de la que hi ha. Aquí mai es fa de nit de veritat, mai veus el cel. [J,RB,D]

- El progressisme, en múltiples dimensions polítiques i socials: la pluralitat i la solidaritat, la igualtat, el feminisme, la prioritització del benestar social, l'educació moderna, la llibertat d'expressió.

Quant a les idees polítiques, és una ciutat en què la gent té diferents idees polítiques i es respecten. És tolerant. [J,RA,D]

- Actuacions per resoldre les deficiències arquitectòniques o urbanístiques heretades del passat; per exemple, la instal·lació d'ascensors en edificis que encara no en disposen.

Cal assenyalar també que tampoc tothom té clar que la modernitat s'hagi d'entendre com una bondat per si mateixa. De fet, en supediten el seu interès a que vagi focalitzada cap al benestar de les persones, i en canvi rebutgen que s'orienti només cap a l'economia. De fet, s'apunten exemples pels quals aquesta darrera tendència hauria erosionat excessivament la identitat dels barris centrals de la ciutat i generant així una ciutat més impersonal.

M: A vosaltres, us agrada que Barcelona sigui una ciutat moderna?

[Silenci] [J,RA]

Nosotros quizás no tenemos una óptima opinión de lo de ser moderno a toda costa. [A,GE,D]

H1: Yo creo que no es moderna, ni lo necesita. Te vas a Méjico, a Nueva York... allí sí que puedes ver luces, carteles, etc. Pero esto no es la identidad de aquí. Se puede modernizar y todo esto, avanzar en urbanidad, en ecología... pero modernizar a un estilo [de Méjico o Nueva York] no pega, aquí no pega. [...]

H2: Tu ves el paisaje y los edificios modernos ya no pegan aquí.

H1: Se tendría que dejar bien claro qué es modernizarse, porque si es hacer carriles bici está bien, pero si es hacerte un bloque totalmente blanco con 4 ventanas al lado del lado del Park Güell, dices "esto más que moderno es un pegote". [J,RB]

Qui recorda la famosa campanya "Barcelona, la millor botiga del món"? Quan jo la vaig veure, vaig sentir un cop al pit, perquè ja vaig veure per on anava. [...] Això no pinta bé. [MX,D]

3.3 BARCELONA EN TRANSFORMACIÓ

Que Barcelona és dinàmica i, per tant, està sotmesa a una pressió constant de canvi és un aspecte que tots els residents tenen clar i assumit, fins al punt que (com s'ha vist en el capítol anterior) això esdevé un dels trets identitaris de la ciutat que més consens generen. Ara bé, aquestes forces que generen el canvi poden venir determinades per objectius (i per agents) diversos, i així com la majoria evoca en termes positius la pulsio transformadora de la Barcelona olímpica, trobem pràcticament el mateix consens per rebutjar la transformació que està patint la ciutat actualment. De fet, una bona part dels participants es considera afectada (negativament) per aquests canvis, que es tradueixen molt sovint en l'expressió del dubte sobre si podran mantenir la seva condició de barcelonins durant gaire més temps.

Una transformació social que abasta tota la ciutat

Arrel dels fenòmens que s'han descrit en l'anterior capítol (especialment a les seccions d'habitatge i turisme), els residents entrevistats identifiquen que s'està produint una substitució progressiva dels residents de Barcelona i que afecta la ciutat en la seva totalitat, si bé en graus diversos: es podria comparar amb una onada que, sorgint del centre més turístic i els nuclis de gentrificació, tendeix a desplaçar tots els residents cap a la seva perifèria relativa. Atès l'abast global d'aquesta transformació, la majoria dels residents se'n consideren afectats i ho viuen amb impotència i també resignació.

Barcelona se está transformando en una capital turística, de gente que se viene a pasar un tiempo reducido y gasta. Y entonces hay gente que no interesa que esté acá: la gente mayor no interesa que esté acá, los estudiantes tampoco. Están tratando de alejar a la gente que quiere vivir aquí, fomentando los alquileres o la forma de vida. Están enfocando en eso: los extranjeros y una capital del turismo. [J,RB,H]

El barceloní està en risc, perquè és una persona que, a poc a poc, l'aniran bandejant, expulsant, gentificant, de diferents barris, i ja no en queden gaires que no els hi passi aquest fenomen. Amb una certa impotència, deia, perquè crec que hi ha uns poders econòmics brutals, que es podrien comprar la ciutat. Hi ha fons d'inversió que crec que es podrien comprar la Sagrada Família si es posés a la venda. [MX,H]

Hi ha coses que s'han trencat, com amb l'excés de turisme existent. Els barris no són tan barris com quan hi vivien els nostres pares i tu et veus immers en una bombolla de globalització. [J,RB,D]

Jo al Carmel m'he sorprès perquè ara trobo pilots d'aviació i auxiliar de vuelo que estan vivint allà. Per estar a prop de la Ronda de Dalt, perquè el barri ja no és tan gueto com abans. [S,RB,H]

En mi bloque siempre vivía gente mayor y ahora hay mucha gente joven viviendo. No son los hijos de los que vivían antes, no sé si son de la ciudad o de otros barrios, pero es gente más joven. En mi barrio ahora hay más gente joven que antes. [J,RB,H]

Jo ho visc amb una certa impotència. Jo els veig aquests canvis, no els veig favorables. Tot i que jo com a persona tinc la vida solucionada: tinc un pis de propietat, tinc feina i crec que em jubilaré bé. Però jo tinc un fill i crec que l'herència que ell rebrà de la ciutat que hem fet ara no serà molt favorable per viure-hi. [MX,H]

Jo ho sobreviuré, però no ho entendré ni encaixaré. [MX,H]

El centre turístic i els nuclis de gentrificació

Els residents en barris en gentrificació, i en especial els més joves, tenen molta consciència d'aquest fenomen al seu barri; l'identifiquen exactament amb aquest terme i se'n consideren afectats. Per argumentar-ho, assenyalen múltiples exemples de transformació que deriven de l'expansió dels usos turístics: nous hotels i restaurants, més oci nocturn, més comerços enfocats a turistes, presència de turistes en indrets aparentment no turístics, etc. Tanmateix, i malgrat expressar una sensació general de rebuig, també reconeixen que aquests canvis han portat també millores a aquests barris, sobretot en termes de seguretat. Fins i tot alguns sèniors d'aquests barris argumenten que l'augment d'estatus social dels residents estaria generant oportunitats perquè s'hi instal·lessin professionals i negocis de qualitat, basats en creació i producció local, en contraposició als establiments de franquícies que estarien arrasant amb les zones més turístiques i alguns antics eixos comercials. No obstant això, els exemples negatius comentats depassen de llarg els positius.

M: ¿Vosotros creéis que vivís en un barrio dónde ha pasado esto [gentrificació]?

La mayoría: Sí.

D: Absolutamente, y cada vez más. A mí me han subido el precio del alquiler, el año pasado 100, este año otro poco más. La próxima vez que me suban no voy a poder. [J,GE]

Ha cambiado muchísimo. Yo no recuerdo turistas cuando era muy pequeño. Había, pero muy pocos y la zona era muy chungu. Yo recuerdo cuando tenía siete años en mi calle gente puntxant-se i tal, y ahora hay mucha vida nocturna. Está siempre abierto, hay muchas cosas. Mucho movimiento, ha cambiado muchísimo. [J,GE,H, resident al Gòtic]

Ha canviat molt. Ja en el tema del turisme ho notes. Jo recordo anar cada dissabte amb el meu pare a les Rambles i al centre, i era una part més de la ciutat. Ara, en canvi, dona la sensació de que no et pots moure. [J,RA,H]

Jo he notat canvis grans. He notado el cambio en la zona antigua de Sants, a partir de la calle Joan Güell, donde está el cine Balañá, que son multicines. El Balañá era un cine gigantesco, algo espectacular, era una pasada ver una película allí. Y la zona de enfrente, que es la zona baja, la plaza Osca, la calle Premià... todo aquello era una zona peligrosa y ahora es peligrosa si no llevas dinero; hay cosas como muy elitistas, comparado como estaba antes. [A,GE,H]

Ha cambiado mucho. Cuando empezó mi hijo la escuela siempre me decían, vives de Gran Vía para abajo, mal sitio, y ahora nos hemos vuelto super pijísimos allí porque está muy cotizado. Y aparte, echo mucho de menos las tiendas de antes, que no son franquicias, porque tenían su estilo propio, sus muebles propios, o retejerte la silla a su estilo. [A,GE,D]

Curiosament, a l'hora de cercar "culpables", aquests participants critiquen no només "la ciutat" en abstracte per aquest fenomen (les institucions, els agents econòmics), sinó els ciutadans i la

seva actitud en serien també causants, en tant que tindrien més un interès egoista vers la ciutat com a proveïdora de béns i serveis que no pas voluntat per contribuir a afirmar-la com un espai de convivència.

H: A la gente le interesa más el dinero, los productos, que a veces sus propios derechos.

D: Y que la calle es un espacio de paso, no un espacio de creación, de estar con los amigos.
[J,GE]

I penso que això ja no és una cosa de l'Alcalde o els polítics, sinó que és una cosa que fem malament els consumidors. I si nosaltres anéssim a comprar a la botiga petita...[S,GE,D]

Un altre punt interessant que es va discutir és la possibilitat de que la transformació social en la seva direcció actual pogués estar generant un moviment de replegament per part dels residents autòctons o "de sempre" de la ciutat, revertint així el tarannà obert que tothom veu històricament associat a la ciutat.

D: Yo de hecho puedo decir que uno de los problemas que me he encontrado en Barcelona es que las personas autóctonas, que han vivido siempre aquí, son muy protectoras entre sí. Y es una crítica compartida con mucha gente que no ha nacido en Catalunya: hay una especie de endogamia por la que que es muy complicado tener amigos catalanes, 100% catalanes. Es muy difícil entrar ahí.

H: La lengua es una frontera muy grande.

D: No es por la lengua. Yo noto que ellos, ante este despliegue de turismo y de cosas tan rápidas, se han protegido. [J,GE]

La transformació social als barris

Com a conseqüència de l'expulsió de residents del barri cèntric, els barris perifèrics que sempre havien restat aliens a les grans transformacions de la ciutat estarien rebent ara aquesta població d'un estatus econòmic relativament superior, i, per tant, desplaçant al seu torn els antics residents de la perifèria i també els immigrants amb rendes baixes que aportaven part de la renovació poblacional dels barris.

A banda d'aquest factor que podríem qualificar com exogen, a més n'identifiquen un altre més endogen que tindria les mateixes conseqüències: l'encariment de l'habitatge, la substitució dels residents, i la posterior adaptació del teixit comercial a aquests nous residents. Es tractaria de les reformes urbanístiques i les millores de l'espai públic endegades per les institucions. Els joves són especialment conscients d'aquest risc, i tenen assumida una relació directa entre les millores urbanes i el posterior encariment de l'entorn afectat, incloent-hi també un major ús turístic, fent girar així la roda d'esdeveniments que culminen amb la consegüent pèrdua d'establiments comercials tradicionals que contribuïen al caràcter del barri. A més del perjudici econòmic que això els pugui ocasionar, assenyalen també l'amenaça que suposa per al caràcter dels seus barris aquesta transformació del comerç, que veuen en la línia del que ha esdevingut el centre de Barcelona: un espai consagrat a l'activitat comercial, lúdica i turística.

Jo crec que als barris van arribant els Burger King, els McDonalds, els Muy Mucho...A Horta ha passat, no totes [les franquícies], però han anat arribant. A mi personalment no m'agrada gaire. [J,RB,D]

Si jo tingués una casa al mig de Plaça Catalunya... no se m'acut on hi ha cap supermercat on fer la compra de cada dia, no sé on fer les coses de cada dia. El que no vull és que allò que passa al centre, que és un lloc d'oci i on passar-ho bé, es traslladi a tota Barcelona, que és un lloc on visc. [J,RB,H]

De tota manera, aportant un bri "d'esperança", alguns joves també pensen que la identitat dels seus barris es podria reforçar durant els propers anys precisament com a conseqüència de l'arribada de residents expulsats dels barris més centrals i que, en mudar-se, busquen precisament instal·lar-se en indrets que puguin conservar millor el tarannà de barri que ells haurien vist perdre.

Les persones de més edat, en canvi, tenen una percepció d'aquest fenomen més indefinida i fins i tot contradictòria, atès que en realitat donen molt valor a les millores urbanístiques realitzades en aquests barris i que han permès reconnectar i pacificar espais (s'esmenten exemples com la cobertura de la Ronda del Mig o de la Gran Via est), i fins i tot també retornar un cert orgull pel barri.

Los barrios, urbanísticamente, en los últimos años se han ido mejorando mucho. Y la gente se ha sentido identificada cada vez más con sus barrios, con las fiestas de sus Barrios. [MX,H]

També et diré que l'Ajuntament ha fet molt per afavorir aquest sentiment de barri. Jo he tornat a Les Corts i m'he trobat una illa de vianants brutal en la que és meravellós passejar. Jo tinc una gossa i puc anar a seure en una terrassa, perquè no és el mateix anar per carrers amb voreres i amb trànsit que anar per una illa de vianants. I l'Ajuntament està implantant les illes de vianants allà on pot i és un encert. [A,RA,D]

Els sèniors també aborden els canvis en el teixit comercial d'aquests barris amb una perspectiva diferent. No esmenten la irrupció de franquícies, però sí que han observat molta substitució de comerços "autòctons" per altres conduïts per immigrants. No ho arriben a problematitzar, però ho apunten en tant que evidència dels canvis que de forma constant van diluint l'essència del barri en el qual haurien viscut molts anys o tota la vida. Com s'ha vist en el capítol anterior, els sèniors eren precisament els que menys consideren que els seus barris tinguin una identitat pròpia definida. Cal valorar, per tant, el paper que pot jugar en aquesta manca o pèrdua d'identitat dels seus barris el fet que hagi canviat tant la composició dels seus residents, no només per la marxa progressiva de persones conegudes des de la infantesa, sinó perquè els seus substituïts provenen tot sovint de posicions socials o països absolutament diferents als dels antics residents.

Lo único, que salimos al Paseo Maragall, que es Horta, y todas las tiendas son chinas. La mejor frutería de la calle Tajo ahora son chinos. Y las panaderías. Y un local enorme que hace años que está es chino. [S,RB,H]

El Poblenou era tot un barri d'indústria. Ara s'ha fet tan gran que hi viu gent que no hi havia viscut mai. [S,RA,D]

Abans coneixies a tots els veïns, tenies una amistat, ara no saps on viuen. No hi ha veïns per dir-li si et passa qualsevol cosa. Això ja s'ha acabat. [S,RA,D]

Barcelona progressa?

Sense ser unànime, la majoria dels ciutadans opinen que la ciutat està progressant actualment, tot i que lògicament hi hagi una mica de divergència a l'hora d'entendre per quins factors ho estaria fent realment.

D'una banda, els més joves apunten espontàniament que la ciutat efectivament progressa en tot allò que és fer negocis i atreure turisme. Alguns posen la tecnologia i la innovació com a forces principals d'aquest progrés, que es manifestarien a través de millores dels serveis; alguns exemples assenyalats són la L9 del metro totalment automatitzada, el Cibernàrium, el Mobile World Congress, el wifi i endolls en els autobusos, o la informació en temps real a les parades d'autobús. Altres, però, no són tan "benèvols" i assenyalen directament els potents interessos de determinats sectors privats, en forma d'inversions i també especulació, com el veritable motor d'aquest progrés essencialment econòmic. Lògicament, al seu entendre no estaríem davant d'una forma de progrés especialment desitjable perquè queda massa reduïda a una dimensió econòmica que preval sobre tota altra mena de necessitats. I així, malgrat reconèixer les oportunitats (sobretot laborals) que puguin derivar-se, en realitat rebutgen aquest progrés perquè implica alhora conseqüències greus sobre les seves opcions de vida, presents i futures. Tenen molt clar, per exemple, que l'èxit econòmic de la ciutat seria el causant de la força que els podria empènyer a abandonar la ciutat a causa d'un encariment general de la vida. També s'apunta com la gran inversió associada als nous negocis que s'instal·len a la ciutat es va menjant el terreny de joc de les petites empreses i treballadors autònoms, que veuen en risc de desaparició. I encara més, afegeixen com aquest excessiu focus en la dimensió econòmica podria induir desenteniment i l'erosió del sentiment de pertinença dels habitants de la ciutat, i en conseqüència una menor implicació personal en la comunitat i més pèrdua identitària.

H1: Puedes progresar económicamente, pero luego te olvidas de la gente de aquí.

D: Y obligar a la gente a irse de sus barrios de toda la vida porque ahora está al lado de los turistas. Te encuentras sitios que son súper caros.

H2: Exacte, progrés en quin sentit? Econòmic? Hauria de veure números, és possible que vagi bé. Ara, si ho mirem per a la gent que hi viu... han de fugir del centre per anar cap a fora i cada cop més cap a fora, perquè el centre s'està expandint. [J,RB]

H: Jo deia l'altre dia que, a veure, si totes aquestes coses que milloren ens acaben fotent fora de la ciutat.

D: Això és el problema.

H: Aleshores penses: "que me quede como estoy". Però aquest és el gran problema, el gran debat: perquè la ciutat "que se queda como está" se'n va a la merda. [MX]

Yo recojo lo que dice él, y pienso que no te sientes comunidad y en general, si no lo sientes, si no sientes que perteneces a... ya no sientes que has de ayudar tanto. [J,GE,H]

I de l'altra banda, per als sèniors tota mesura que serveixi per estimular l'economia de la ciutat és indubtablement fer-la progressar. De fet, comenten molts exemples variats de progressos recents de la ciutat que sempre tenen una orientació econòmica subjacent. I lamenten especialment el recent context de crisi econòmica, amb la seva conseqüent retallada d'inversions, com un temps perdut per estimular els nous sectors econòmics i les noves professions. També consideren que s'ha perdut una gran oportunitat per a la ciutat amb tota l'emigració de l'actual generació de joves professionals, que han marxat a l'estranger per motius econòmics.

22@ i la instal·lació d'una cosa que ja estan fent bé els ajuntaments, que és informàtica, informàtica... I el tema del port i la logística, perquè la ciutat no depengui tant del turisme. Promoció econòmica és riquesa i llocs de treball. [S,GE,D]

Tot això, que tenim molta gent jove molt valuosa, no es pot portar a terme perquè no hi ha diners, i han hagut de marxar a fora. [...] Moltes de les coses que es podien fer, que ja s'estaven fent amb ganes, s'han hagut d'aturar per una cosa o l'altra: per política, per diners, etc. I aquesta gent que val, que tenim un tresor immens amb la gent jove, se'ns està anant. [S,RB,D]

Finalment, s'han esmentat també de manera esporàdica altres aspectes en què estaria progressant la ciutat. Per exemple, en tolerància (citant l'existència del Gayxample); en infraestructures de mobilitat (l'expansió del metro, els nous carrils bici); i en la recuperació i valorització d'elements patrimonials, especialment els mercats.

Síndrome postolímpica

Que Barcelona estigui progressant no vol dir, però, que ho estigui fent amb tota la força que seria possible. Entre els residents adults i sèniors, que gaudeixen de més perspectiva històrica, sorgeix sovint el debat sobre si Barcelona progressa actualment o bé s'està quedant estancada. Val a dir que, tenint tots de primera mà l'experiència de la transformació olímpica, aquest element és un punt de comparació omnipresent i, per tant, qualsevol cosa que no sigui aquell ritme de transformació pot ser percebut relativament com un estancament. Però tenint això en compte, no hi ha consens sobre aquest hipotètic estancament.

H1: Jo crec que l'urbanisme és important: com es dissenyen els espais públics és important, els carrers, els barris nous... I després les facilitats i el crear aquests clústers de coneixement, de universitats, d'empreses tecnològiques i universitats al voltant; tot això crea aquest caliu de desenvolupament i de modernitat. Però jo no sóc gaire optimista. Barcelona va fer el gran canvi l'any 92 i des de l'any 92 no hi ha hagut res més. Estem vivint una mica de records; jo no he vist una idea força de Barcelona, "anem cap aquí" o "anem cap allà". Simplement estem discutint si més o menys turisme, si més o menys bicicletes. Clar, jo no ho conec, però jo diria que hi ha altres ciutats que es modernitzen molt més ràpid que no pas Barcelona. Ciutats europees com Copenhaguen o Amsterdam han evolucionat molt més ràpid que Barcelona els últims anys. [...]
H2: Jo tinc un exemple que no falla, perquè l'he patit: Barcelona és una de les millors ciutats d'Europa a nivell de mobilitat. Trobo molts pocs problemes per circular pel carrer. I encara protesto molt i envio coses a l'Ajuntament quan trobo quelcom que no està bé. I normalment m'ho arreglen més ràpid del que pensava. De vegades no em foten ni cas. Us ho puc assegurar:

no hi ha ciutats com Barcelona a Europa en aquest tema. Per això dic que és un element per dir que hi ha hagut una evolució. [...]

H3: Quant al que ha dit vostè, jo estaria una mica en desacord. El gran canvi va ser el 92, però hi ha progrés a Barcelona. Ho dic pel que llegeixo, no perquè jo ho visqui; però aquests pols tecnològics que estan fent al Poblenou i a aquests barris estan atraient gent i estan atraient empreses, això és el progrés que jo hi veig. Tampoc es tracta de ser la millor capital del món, ni d'Europa ni de res, es tracta de tenir el nostre progrés. [S,RA]

Malgrat que cap d'aquests participants rebut l'extraordinari caràcter transformador (en positiu) dels Jocs Olímpics, sí que hi ha discussió, en canvi, sobre si Barcelona ja progressava i destacava a nivell internacional abans dels Jocs, o bé si no va ser fins després d'aquest esdeveniment quan va aconseguir "aparèixer al mapa". Val a dir, però, que entre els primers hi trobem sobretot residents "de tota la vida" i amb coneixements alts, que són capaços d'esmentar una sèrie d'elements concrets per recolzar aquest punt de vista (per exemple: la indústria històrica; les exposicions universals; la creació cultural i literària).

H1: Els que ja tenim una edat hem vist la Barcelona que no era cosmopolita, que era molt més espanyola que ciutat del món.

H2: Hi va haver un canvi radical amb les Olimpíades d'aquí. A partir d'aquí, Barcelona es va obrir al món.

D: No és que s'obris, van fer marca.

H1: Les Olimpíades van ser una conclusió lògica del que estava passant aquí. [A,RA]

Jo discrepo: des de l'any 1929 amb l'exposició universal. En plena dictadura, ciutat de fires i congressos, deixant de banda el tema polític. Ara, a dia d'avui tenim el perill de no ser-ho més, ens estan menjant terreny en moltes coses. [S,RA,H]

Per la seva part, els ciutadans més joves manifesten una opinió ambivalent respecte dels Jocs Olímpics i, en general, els grans esdeveniments amb vocació transformadora de la ciutat. Així, malgrat reconèixer en termes generals el progrés i les oportunitats que van brindar, hi veuen també la llavor de l'actual dinàmica econòmica que al seu parer estaria actualment arrabassant-los la ciutat, que és l'encariment de la vida produït sobretot per l'explotació turística.

[Los grandes eventos] tienen sus pros y sus contras, porque te traen dinero, pero van en la dirección del turismo. [J,RB,H]

Més enllà de les diferències de parer sobre l'impacte històric de l'esdeveniment olímpic, sí que hi ha consens entre tots els participants en dues qüestions relacionades: 1) que aquesta mena d'esdeveniments fan progressar fortament la ciutat, com a mínim en la dimensió econòmica; i 2) que no ha existit una pulsio transformadora equivalent des d'aleshores; un fet que alguns tradueixen com una queixa, precisament perquè en reconeixen la seva necessitat.

Jo el que trobo a faltar és esperit transformador per part dels dirigents polítics de la ciutat. [S,RA,H]

Els polítics sempre van darrere, mai per davant, perquè no saben què passarà. I quan veuen que la ciutat va per un lloc, ells s'han d'anar adaptant. [S,RA,H]

Jo espero que en el futur a l'Ajuntament pugui arribar gent, sigui de l'ideologia que sigui, que puguin tenir aquestes visions que transformen ciutats. [S,GE,D]

Els joves són, novament, els qui més matisos introdueixen sobre aquesta demanda més o menys generalitzada. I és que, a més de ser els més escèptics sobre la seva bondat, ho són també sobre la capacitat real de reeixir que poden tenir aquests projectes. Malgrat que reconeixen la tasca que en general van fent les institucions i les empreses implicades, consideren que la seva activitat respon només a demandes i canvis socials, que van "a remolc". Aleshores, com l'acció de les administracions estaria mancada d'un projecte director clar, pensen que s'endeguen molts projectes motivats bàsicament per la necessitat política de mostrar actuacions en marxa. I a més, en el cas concret de l'Ajuntament, lamenten que tinguin tan poca capacitat competencial per incidir sobre la vida dels ciutadans en comparació amb altres administracions de major àmbit territorial.

D: Es comencen bones idees, bons projectes, però no arriben a la profunditat. Es queden en "stand by" i van cap a una altra cosa.

H: Que se vea bonito desde fuera, que la gente lo vea. [J,RB]

El wifi a Barcelona és un timo, és postureo. Si portes el wifi obert sempre trobes Wifi Barcelona, però allò no tira. [J,RA,D]

La queixa dels joves, però, no es limita a les institucions. També critiquen la manca de proactivitat de la ciutadania per liderar canvis que puguin fer progressar la ciutat, especialment si es prenen en compte algunes iniciatives ciutadanes reeixides i reconegudes d'altres ciutats europees. I addicionalment, també tenen una percepció dolenta sobre algunes iniciatives municipals endegades per estimular la participació ciutadana (n'és paradigmàtica la consulta sobre la unió dels tramvies a la Diagonal impulsada per l'alcalde Hereu).

Tinc la sensació de que com a societat som poc proactius. En altres països hi ha més iniciatives pròpies i aquí deleguem molt en que el govern ens soluciona coses i de vegades cal fer una reflexió, autocrítica, d'espavilar-nos més pel nostre compte. Sona com fort dir-ho, però, com a autocrítica, jo sóc el primer que m'ho aplicaria, però ens falta iniciativa. [J,RA,H]

És un tema cultural. Allò de la Diagonal va ser un desastre. Jo crec que en aquest tipus de decisió s'ha de tenir més iniciativa per part del governant. Hauria de ser més participatiu en coses que nosaltres tinguem més consciència de decidir. Clar, no tots som urbanistes i podem dissenyar... Costa trobar el terme mig. [J,RA,H]

Resumint, els joves no són capaços de veure clarament que hi hagi mecanismes útils a l'abast de la ciutadania (i d'ells mateixos) per poder contrarestar les actuals dinàmiques de la ciutat. Aquesta sensació sens dubte podria contribuir a alimentar la naturalitat amb què assumeixen la incertesa com a element clau en la seva vida en general i sobre la seva permanència a la ciutat en particular (aspectes comentats en les seccions següents).

La gran incertesa: barcelonins per quant temps?

Gairebé tots els participants volen seguir vivint a Barcelona durant els propers anys. La majoria assenyalen un sentiment de pertinença a la ciutat i, en menor mesura, al barri per sostenir-ho. Únicament es mostren predisposats o desitgen marxar per voluntat pròpia uns pocs participants, per motius diferents: entre els més joves, només aquells qui porten pocs anys vivint a la ciutat i no se senten arrelats; entre els més grans, per la cerca d'un entorn més tranquil o per estar més a prop de la família. Però pels qui s'hi senten "de tota la vida", arrelats, expressen com un arrabassament la hipòtesi d'haver-ne de marxar, perquè no volen concebre el seu futur desvinculat d'aquesta ciutat.

Jo voldria, a mi m'agradaria molt, aquí ho tenim tot. A mi em faria molta ràbia anar-me'n, encara que sigui al costat mateix, per després haver de passar cada dia per aquí per la feina.
[J,RB,H]

En el cas dels joves, malgrat el seu desig prevalent de romandre a la ciutat, crida l'atenció com tenen completament assumida una inevitable provisionalitat sobre els seus plans vitals, tant per les petites decisions a curt termini com pels desitjos a més llarg termini. Segons el tarannà de cadascú, es projecta més o menys optimisme sobre la seva pròpia capacitat per vèncer els obstacles que implicarà assentar-se a la ciutat en els anys que els esperen, però tothom té assumit que aquesta permanència no està garantida i els afectarà plenament en la seva trajectòria vital. De fet, alguns consideren que no hi ha marge per canviar la transformació endegada a la ciutat, per estar generada per dinàmiques econòmiques globals que la depassen. Aquesta visió menaria a una actitud de conformisme descontent i per tant a la necessitat d'establir personalment les estratègies d'adaptació pertinents o possibles.

Em fa gràcia perquè ningú ha considerat fer un projecte de vida a llarg termini. "En el moment de cada situació ja veuré el que faré", és el que tots estem dient. Convida a això, perquè no hi ha cap altra. [J,RB,H]

És cert, el que passa és que de vegades s'exagera una mica perquè la gentrificació és un fenomen mundial i està passant a totes les ciutats mitjanament grans. Entenc que és molt difícil de controlar i hem de fer nosaltres mateixos l'exercici de realisme. Hi ha coses que ens hem de menjar amb patates i ara mateix el turisme és un dels sectors més importants, i s'hauria de trobar un cert equilibri, perquè és quelcom que està passant i també forma part del sistema, que és consumista i capitalista. [J,RA,H]

Hi ha hagut un canvi de govern a l'Ajuntament de Barcelona, amb una gent que deia que volia canviar i tal... No els menyspreo, eh? Però possiblement han xocat amb tot allò que criticaven dels altres: hi ha els mateixos desnonaments que hi havia abans, no és un problema municipal. [MX,H]

Debemos tener clara una cosa: esto va a seguir cambiando. Yo no quiero decir que va a ir a peor, pero que sí que cada vez va a haber cosas que nos gusten menos. Donde yo vivo, en Sants, lo vivo con indiferencia porque no puedo hacer más. [MX,H]

Quan es planteja la hipòtesi de que el creixent preu de l'habitatge els pogués portar a la disjuntiva entre mantenir el lloc de residència tot emprontant-se o bé mudar-se per poder mantenir l'actual nivell de vida, aquests joves es decanten majoritàriament per seguir vivint a

Barcelona. Cal recordar aquí que un dels trets positius que més destaquen de la ciutat és la varietat d'oportunitats que ofereix, no només laborals sinó per a tota mena d'activitat, sent aquest el principal contrapès que expressen davant dels inconvenients particulars de viure a Barcelona.

No renunciaria a viure a Barcelona perquè moltes de les coses que m'agraden fer i que encara faig, tot i que amb menys freqüència, tampoc no les podria fer. Llavors no renuncio a Barcelona sinó que redueixo les coses que faig. [J,RB,D]

A mi la balança també em compensa, però els últims dos anys que he viscut pel meu compte, et falta, no arribes, has de pagar abans el lloguer que altres coses. Companys teus sí que es poden permetre anar a restaurants, però jo em limito. Però sí que és veritat que pel tipus de cultura mediterrània compensa, perquè aquí amb quatre duros et pots muntar un pla. Tinc un parell d'amics que viuen a Londres i allà la vida és molt més cara i si no arribes a cert ingrés, no et pots permetre res. Aquí, entre que tens familiars i amics, tens una vida que és bastant fàcil. Cada cop els sous són més petits. [J,RA,H]

Jo he hagut de prioritzar tenir un estil de vida minimalista i dir que no puc invertir tant en oci perquè m'he de pagar la casa. I et fa renunciar a coses que tu realment no vols renunciar. [J,RB,D]

Malgrat ser una expectativa que preocupa especialment els joves, molts dels participants de més edat són també conscients d'aquest risc d'expulsió de la ciutat, fins i tot en alguns casos per afectar-los directament. I, si més no, empatitzen completament amb les persones que creuen afectades.

D: Que está complicado, tanto el alquiler como acceder a una vivienda, y tenemos que vivir en algún sitio. Y algunos barrios están privativos. He estado a punto, si no me hubiera podido ayudar mi padre, de tener que irme a otro barrio. Y por qué me tengo que ir de mi barrio, que siempre he estado, solo quería alquilar una vivienda y no podía.

H: Yo creo que pensar "hago barrio y me quedo aquí en Barcelona" hoy en día es complicado. Estar tres años con la familia y tratar de hacerte el barrio, el bar, el Condis... Y tener que irte a los tres años. Es complicado pensar a largo plazo, hoy día. [A,RB]

Jo crec una cosa: Barcelona era la millor ciutat del món. Amb totes les coses que passen, però no són el suficientment nocives perquè jo no vulgui deixar de viure a Barcelona. Una altra cosa és que quedar-me a viure o no a Barcelona depèn del propietari del pis on estic vivint. [S,GE,H]

Finalment, algunes persones assenyalen també un risc per al manteniment de la identitat de Barcelona derivat d'aquesta inconstància dels seus residents, no només per part dels "autòctons" que es vegin forçats a marxar, sinó també pel caràcter creixentment temporal que perceben en part dels nous residents "globals" atrets actualment per la ciutat, fruit de la tendència global del món econòmic i laboral que s'està imposant. És a dir, tindriem cada cop una major població temporal, vinguda per fer carrera professional i sense un especial interès per arrelar-se.

Els veïns del Poblenou ara valoren molt més el seu entorn del que era una autèntica merda fa 30 anys. O recordem com era el Moll de la Fusta, on escrivia poesia el Papasseit... Aquella ciutat era barata però era cutre. Ara l'estem fent de coloretts, però pagant i fent fora la gent... Ara, amb la identitat, jo espero que et quedis [adreçant-se a home jove], però el dia que marxis, si

marxes, i vingui una persona que treballa a Facebook, que estarà 2 o 3 anys, quin ciutadà de la ciutat serà? Estimarà la ciutat com l'has estimada tu? L'estimarà perquè l'ha mamat, o estarà aquí i després 2 anys a Londres? Recordeu el noi que seia al meu costat i que havia viscut a tot el món? Clar, el seu nivell d'arrelament era diferent. Això va contra la identitat, els personatges que queden substituïts per altres. Bueno, jo prometo quedar-me aquí. Potser em faran una entrevista... [MX,H]

En què hauria de millorar Barcelona?

En la part final de les sessions es va obrir un torn per expressar de forma concreta quines són les millores que els participants entenien prioritàries per a Barcelona.

En primer lloc, cal destacar tot un conjunt de demandes, que si bé prenen formes diverses són omnipresents, adreçades a garantir la permanència dels actuals residents de la ciutat davant dels reptes que deriven de l'actual transformació associada al turisme i l'encariment de la vida.

[...] que piensen un poco en nosotros, que pongan un poco más fácil vivir aquí, que nos ayuden a quedarnos. [J,RB,H]

La formulació més freqüent d'aquesta demanda és en forma d'actuacions destinades a afavorir l'accés a l'habitatge. Només entre residents dels barris amb renda més alta, suposadament amb major proporció de propietaris d'habitatge i per tant menys vulnerables, queda aquesta demanda més tapada per altres. Amb certa freqüència aquesta demanda sobre l'habitatge es focalitza en el sector públic, ja sigui proveint pisos públics o intervenint en el mercat.

L'altra cara d'aquesta mateixa demanda consisteix en reclamar mesures per reforçar l'estabilitat laboral, seguint la idea que si els pisos s'han d'encarir inevitablement, doncs aleshores que es pugui assumir aquest cost amb uns millors ingressos. El mecanisme principal per assolir-ho seria crear més oportunitats laborals, i això passaria també per facilitar l'establiment dels emprenedors i petites empreses, que afronten una difícil competició en l'actual economia globalitzada. També en aquesta línia, d'estirar el poder adquisitiu dels residents, algunes persones han reclamat una dualitat de tarifes de serveis entre residents i turistes.

H: Para conocer más Barcelona es muy cara. Tarifas a nivel residente. Yo, por ejemplo, no he pisado la Sagrada Familia.

D: Yo tampoco y soy de aquí. Es fuerte, no he ido nunca.

H: Pagar con toda la familia implica, no sé, 100 euros. [A,RB]

En segon lloc, també cal destacar per la seva transversalitat tot un conjunt de demandes adreçades a millorar les condicions ambientals de la ciutat i avançar en matèria de sostenibilitat. Pràcticament tothom pensa que hi ha massa cotxes a la ciutat i, per tant, contaminació, i demanen combatre-la tant amb mesures que directament limitin el volum de trànsit (esmentant, per exemple, les superilles) com amb d'altres que afavoreixin altres formes de transport: més serveis públics i més barats, més carrils bici, millors espais per als vianants. També es demana tot sovint la creació de més espais verds, que serveixin tant per qüestions ambientals com per esbarjo. Malgrat ser conscients que la densitat de Barcelona no permet

grans intervencions en aquest sentit, consideren igualment que encara hi ha prou marge de millora dins de la trama urbana; s'esmenta algun cop la reforma del Pg. Sant Joan com a exemple. Finalment, també es reclama una gestió dels residus més eficaç i que permeti augmentar el reciclatge, que actualment resulta difícil en els barris antics (per exemple, el Gòtic).

I el tercer bloc de millores, que també coincideixen en demanar tota mena de participants, són relatives a la dotació i condicions de prestació de serveis diversos, però sobretot en els serveis de salut. Això ho formulen tant els sèniors com els adults i els joves, i la demanda concreta més repetida seria reduir els excessius temps d'espera. També es reclamen més serveis socials i per a la dependència, mesures contra la pobresa i assistència als sense sostre. Els sèniors específicament manifesten certa preocupació per les residències: pensen que moltes no són fiables i els inquieta dependre de tenir família per poder-hi accedir i verificar que s'hi està ben cuidat; consideren que un servei de residències públiques resoldria aquest problema. Per la seva part, alguns joves també van demanar millors horaris del transport públic nocturn, no només per lleure, sinó també perquè és impossible accedir a determinats horaris laborals per causa de la manca de transport públic.

Si bé de forma més puntual, també es van esmentar diverses actuacions que anirien adreçades a reclamar més eficàcia en l'acció de les administracions. Alguns ciutadans, per exemple, troben a faltar en termes generals una planificació més a mig i llarg termini, amb projectes sòlids que siguin capaços de sobreviure a les lluites polítiques. Altres ho expressaven demanant més inversió en els barris i menys en la "marca Barcelona", posant el focus en els problemes reals dels ciutadans. Exactament en aquesta mateixa línia, altres ho expressaven demanant més equilibri entre els grans esdeveniments (entesos en clau d'impuls econòmic) i l'atenció a la qualitat de vida de la gent. Precisament per la desconfiança vers aquests forces econòmiques, en algun cas fins i tot es reclamen actuacions per eliminar la corrupció.

Pasa que hicieron grandes proyectos, grandes ideas, grandes subvenciones y luego han hecho lo que han hecho y está ahí y no sirve para nada. La sensación que me da como ciudadano es que alguien mete la mano. [J,RB,H]

L'altra cara d'aquestes reivindicacions és la ciutadania mateixa. Diversos esments vers el model educatiu (reforçar en els programes els valors moderns, el feminisme) van en la direcció de formar una ciutadania més crítica, més ètica i també més activa. Això ajudaria, d'una banda, a millorar la integració i la convivència a la ciutat, i de l'altra a estimular l'autoorganització i la reivindicació ciutadana que tan necessària veuen per forçar actuacions de les administracions.

Si no somos críticos con Barcelona, nos la comeremos con patatas. [MX,D]

Jo crec que també falta voluntat social d'organitzar-se entre els barris, perquè hi ha una cosa que sabem que està malament però no ens movem perquè pensem que és incanviàble. Però quan veus que hi ha voluntat per fer aquests canvis, la gent també es mou i s'organitza. La ciutat s'acaba adaptant al que la gent de la ciutat vol. [...] Jo crec que l'alcaldia sola no fa res; si la gent s'organitza i fa una demanda concreta, aquesta s'acaba realitzant. És difícil, però també fa falta conscienciar-nos de que les coses poden canviar. [J,RB,D]

Finalment, en el camp de la governança es va produir un debat interessant i profund en el grup mixte quan els participants es van adonar que compartien idees en relació a la titularitat dels serveis que es presten a la ciutat. D'una banda, van reclamar un traspàs generalitzat de competències cap al nivell municipal perquè tingui així més capacitat per solucionar els problemes específics de la ciutat. I de l'altra, demanen que es municipalitzin tots els serveis possibles (es valoren molt positivament els projectes anunciats en relació a l'aigua i els tanatoris) o bé que s'ofereixin alternatives de contractació pública en aquells mercats més oberts a la competència (per exemple l'electricitat; també es dipositaven esperances en l'anunciada companyia municipal de subministrament elèctric).

Bé, jo no és que ho conegui molt, però de la meitat d'Europa cap amunt el repartiment de poder és: 50% els ajuntaments, 25% el poder regional i un 25% l'Estat; i aquí és a l'inrevés. L'Ajuntament no toca ni el 20%, la Generalitat, pobreta, res de res, i l'Estat és descomunal. Per exemple, la llei d'arrendaments urbans: Estat. Te'n vas a Estocolm i l'habitatge el regula només l'Ajuntament. Berlin, el mateix. A tu t'ajudaria una mica això. [MX,H]

Quan tu veus que una companyia d'aigua ha sigut capaç de pagar aquell edifici és quan te n'adones que t'estan prenent el pèl, perquè la companyia d'aigua jo l'entenc com una cosa que et dona un servei i pot tenir un petit benefici, però no en invertir en un edifici que després s'ha venut a Facebook. [MX,H]

3.4 CARACTERITZACIÓ DELS RESULTATS

Els tres capítols anteriors han presentat els resultats significatius d'aquest estudi en tres blocs (estil de vida, identitat, progrés) resseguint les tres preguntes principals que es van formular com a objectius. Aquest quart capítol ofereix informació complementària als anteriors, mostrant en primer lloc els significants prevalents dintre de cada bloc d'estudi i en segon lloc una lectura dels resultats segmentada segons característiques dels participants.

Conceptes i significants

En aquesta secció s'ofereix un desglossament i recompte dels principals significants emprats pels participants durant les seves converses i que s'han aglutinat posteriorment per construir els conceptes amb què s'estructuren els resultats d'aquest estudi.

La vida a la ciutat

Concepte	Significants	Esments	Total
Oportunitats	Feina, treball Oportunitats, oferta	18 11	29
Habitatge	Principal problema de Barcelona Preus molt cars Manca d'habitatge públic Temporalitat	14 5 3 2	24
Turisme	Massificació Encariment Excessiva dependència Dona feina <i>Low cost</i> Tots som turistes Hi ha tot tipus de turisme	15 6 6 5 4 3 2	41
Convivència	Civisme Seguretat Neteja Convivència en l'espai públic Immigració	10 6 5 5 5	31
Mobilitat	Sense cotxe Alternatiu: bicicleta, patinet Transport públic	16 16 6	38
Medi ambient	Contaminació Sostenibilitat	15 6	21
"Procés"	Unió de la gent Perill de divisió Inserit en la societat	2 2 2	6

La identitat de Barcelona i els seus barris

Concepte	Significants	Esments	Total
Diversitat	Plural	13	35
	Tolerant	9	
	Multicultural	7	
	Acollidora	6	
Dinamisme	Més oportunitats	11	23
	Gran ciutat	6	
	Estrès	4	
	Difícil adaptació	1	
	Autocomplaença	1	
Patrimoni	Platja	17	39
	Barri Gòtic	10	
	Sagrada Família	7	
	Mar i muntanya	5	
Atributs de barri	Hi ha de tot	17	41
	Ritme pausat, tranquil·litat	7	
	Festes i activitats	7	
	Pèrdua d'essència	4	
	Manté identitat	4	
	Gent gran	2	
Barris emblemàtics	Gràcia	34	92
	Sants	31	
	Poblenou	27	
Barris degradats	Ciutat Vella	8	20
	Poble Sec	8	
	Sant Antoni (gentrificació)	4	
Àrea Metropolitana	Tot és Barcelona	6	10
	Interrelació	2	
	Li deuen molt a Barcelona	2	

Barcelona en transformació

Concepte	Significants	Esments	Total
Modernitat/progrés	Olimpíades	24	44
	Ciutat que progressa	14	
	Estandada, acomodada	2	
	Falten grans projectes	4	
Paper de les administracions	Altres administracions	14	31
	Ajuntament: pot fer més	8	
	Ajuntament: bona feina	7	
	Ajuntament: calen més competències	2	
Gentrificació	Gentrificació	10	23
	Expulsió dels residents	9	
	Substitució	2	
	Elitització	2	
Demandes de millora	Habitatge	6	11
	Feina	3	
	Sostenibilitat	2	

Perfils de població per edat

Per motivacions metodològiques (descrites en el corresponent capítol), en aquest estudi s'han agrupat els participants a partir de la seva edat i el barri de residència. Malgrat no ser aquest l'objectiu rere aquesta classificació, resulta possible fer una aproximació relativament segmentada als resultats obtinguts, sempre amb la prudència requerida per tractar-se d'un estudi amb metodologia qualitativa.

Així, tot seguit es presenten uns perfils de població elaborats tenint en compte les dues variables de segmentació emprades. Val a dir que no es descriu un perfil complet per a cada segment, atès que hi ha bon nombre de consensos que resultarien repetitius, sinó atenent únicament a aquelles opinions per les quals cada segment s'ha distingit clarament de la resta de participants en l'estudi.

Els joves

Els joves han manifestat el posicionament més discordant respecte del consens sobre la identitat de Barcelona com un gran ens que preval sobre tots els seus elements que la integren, i ho han fet precisament reivindicant una major identitat per als barris de la ciutat, en tant que serien quelcom per si mateixos i no només fragments integradors de la gran Barcelona. Així, els joves (i algun adult esporàdic) han destacat per ser els qui més defensen l'existència d'una identitat pròpia del seu barri de residència, i especialment pels qui viuen en barris de renda baixa o en forta transformació social (assimilada a la gentrificació). Sovint han comparat fer vida al barri amb fer-la en un poble, a ritme tranquil, cosa que els agrada molt com a contrapunt al frenesí de la gran ciutat que és Barcelona. I de fet també van discutir sobre si l'existència de barris variats, amb caràcter propi i activitat comunitària, podria ser també un dels trets identitaris que contribuirien a singularitzar Barcelona. Durant aquesta discussió, però, s'excloueren precisament aquells barris que, per haver perdut els residents autòctons o estar massificats pel turisme, ja no complirien amb les condicions amb què defineixen ser un barri.

En connexió, un segon element pel qual es diferencien els joves és per la seva problemàtica convivència amb els usos turístics de la ciutat. Són el segment que mostra més rebuig a una situació que perceben massificada i fora de control, i es consideren expulsats dels espais més intensius en turisme, tant per la substitució d'usos vers el monocultiu turístic d'aquests indrets com per l'encariment de la vida que es provoca al seu voltant. De fet, quan s'ha debatut sobre els aspectes en què més estaria progressant la ciutat, novament els joves han fet els apunts més crítics amb la tendència actual, al seu parer massa centrada en un creixement econòmic que passa per alt les conseqüències que genera per a les seves opcions de vida, present i futures. Tenen molt clar que l'èxit econòmic de la ciutat, del qual el turisme desbocat en seria indicatiu, és la força que els dificulta establir-se a la ciutat i els podria empènyer a haver-la d'abandonar. Per això són també el col·lectiu que més matisos introdueix sobre la demanda relativament generalitzada vers l'execució de grans projectes que reforcin l'economia i la força d'atracció de la ciutat, tal com han reclamat sovint altres participants de més edat en el marc del que hem interpretat aquí com una mena de síndrome postolímpica. Fins i tot les

intervencions de reforma urbana més modestes i acotades són vistes amb recel pels joves. En el seu discurs tenen assumida una relació directa entre les millores urbanes i el posterior encariment de l'entorn afectat, alimentant així dues de les dinàmiques que més lamenten: a) l'encariment de l'habitatge que els obliga a un nomadisme seguint els preus de lloguer que es poden permetre, i b) la turistificació i transformació dels barris reformats, que alterarien el seu caràcter i els trets identitaris que ells reivindiquen.

Totes les problemàtiques apuntades, amb la dificultat d'accés a l'habitatge jugant el paper central, desemboquen en una pràctica incapacitat d'aquests joves per poder planificar la seva vida. Des d'aquesta percepció no ens ha de sorprendre, per tant, que els joves siguin el col·lectiu més pessimista sobre el futur de la ciutat. Al seu parer, semblaria que la ciutat no els hi vol incloure.

Els sèniors

Les persones de més edat entrevistades són les que han mostrat precisament una visió més oposada als trets singulars descrits sobre els joves. Així, els sèniors han estat els participants més contundents en assimilar el progrés de la ciutat al seu dinamisme econòmic, talment com si tinguessin por d'una econòmica estancada. Molts dels progressos recents de la ciutat que han comentat tenen una orientació econòmica subjacent.

En consonància, són també el grup que més favorable es mostra vers l'explotació turística de la ciutat. Consideren que és un sector econòmic essencial per a la ciutat i fins i tot comenten que va ser un flotador durant els anys de la darrera crisi econòmica. Lògicament i ben al contrari que els joves, els sèniors no defugen els barris més cèntrics i turístics de la ciutat, sinó que els consideren com una de les seves destinacions preferides per passejar; de fet, han valorat també molt més que altres participant el patrimoni històric d'aquests barris i la seva contribució a la identitat barcelonina.

Els sèniors també valoren força positivament les intervencions de millora urbanística a la ciutat. Aquells qui han viscut en barris perifèrics fan comparacions sovint per mostrar com han millorat aquests amb el pas dels anys, i de fet tenen una visió força més positiva del que és la "perifèria" que la resta de ciutadans. En paral·lel, també confirmen que Barcelona és una ciutat força ben adaptada a les seves dificultats de mobilitat i molt avançada en relació a altres ciutats comparables, esvaint així la queixa que formulaven els més joves sobre les mancances en accessibilitat que encara romandrien.

Cal indicar que aquests particulars posicionaments dels sèniors comparteixen un factor explicatiu força transversal: la seva major perspectiva històrica de la ciutat, i per tant una major habilitat per establir comparacions. Aquests participants tendeixen a contrastar sovint amb records tan remots com la seva infància, marcada per haver fet molta vida de carrer ens uns carrers que fins i tot no qualificarien com a tals segons els paràmetres d'avui. Amb aquesta perspectiva no sorprèn que siguin els sèniors l'únic grup que tingués una resposta ràpida i clara a la complicada pregunta que s'ha formulat en tots els grups de discussió sobre si Barcelona seria una ciutat "moderna". La seva resposta en positiu ha estat articulada bàsicament en

termes comparatius, ja que d'una banda estaven convençuts que així és com la ciutat és percebuda des de l'exterior (arrel de la seva experiència recollida a partir de viatges i amistats), i de l'altra perquè les transformacions viscudes al llarg de dècades fan que la ciutat actual tingui poc a veure amb la que van conèixer en la seva infantesa.

Aquest mateix factor es pot identificar també rere la limitada identitat de barri que manifesten els sèniors. Assimilen el concepte de barri a un espai petit i relativament reclus, la qual cosa no els encaixa gens amb la seva visió actual de la ciutat. Per això no sorprèn que una bona part d'ells es mostri disposada a marxar del barri si cal (de fet molts sèniors expressen el desig de mudar-se per viure més a prop de la família, si els resultés possible).

Els adults

Com és lògic, els participants adults o de mitjana han mostrat uns posicionaments particulars que usualment s'ubiquen a mig camí entre els dos pols ocupats per joves i sèniors, i per tant no se'ls pot elaborar un perfil tan definit com el d'aquests darrers. La qüestió del turisme és paradigmàtica, amb opinions molt repartides: més o menys la meitat dels adults veien el turisme actual com un problema, mentre l'altra meitat no (potser només com una molèstia). Els costava posar-se d'acord sobre el perfil de turista majoritari (d'alt o baix nivell adquisitiu) i sobre si el turisme seria el veritable causant d'alguns problemes que típicament se li associen, com l'encariment, la gentrificació o l'incivisme.

Perfils de població per barri de residència

Els barris "en gentrificació"

Començant pels residents dels barris qualificats "en gentrificació" per a aquest estudi, val a dir que els seus residents tenen molta consciència d'aquest fenomen al seu barri: l'identifiquen exactament amb aquest terme (mercès a la seva presència mediàtica) i se'n consideren afectats; i especialment els residents més joves, que són el segment més crític amb les seves causes (èxit econòmic i turístic) i les seves conseqüències (encariment i expulsió de residents).

D'altra banda, la qüestió per la qual s'han significat els participants d'aquests barris ha estat la seva major discussió al voltant dels problemes de convivència. Sent els seus barris més centrals i visitats pel turisme, han abundat les queixes al voltant del soroll, la brutícia i les conductes incíviques que s'associen a l'oci nocturn i el turisme.

Els barris de renda baixa

Els residents ens els barris de menor renda, que coincideixen bastant amb les localitzacions més perifèriques de la ciutat, mostren més interès pels trets identitaris propis que puguin tenir

no només els seus barris de residència, sinó la perifèria en general i fins i tot l'entorn metropolità. De fet argumenten que els municipis de l'entorn de Barcelona tenen una identitat pròpia i diferenciada, de la mateixa manera que assignen als seus propis barris perifèrics una identitat diferenciada de la de Barcelona en conjunt. En consonància, destaca com els pocs participants que han indicat com a indret preferit "el meu barri" eren tots joves residents en aquests barris de renda més baixa, i a més mostraven molt interès per anar a conèixer altres indrets de la perifèria, un fenomen ben absent en la resta de ciutadans.

Únicament en aquests grups de discussió han estat discutits alguns problemes que derivarien de la pobresa, com ara drogues, prostitució, mendicitat i persones sense sostre, així com alguna referència molt tipificada sobre els suposats avantatges que tindria la població immigrada per davant de l'autòctona. D'altra banda, també han sortit d'aquests residents les manifestacions més vehements sobre el risc de ser expulsats per la ciutat, que deriva de la dinàmica econòmica actual de la ciutat.

Els barris de renda alta

En els grups amb participants de barris de renda alta és on s'ha enregistrat l'adhesió més baixa a totes aquelles identitats territorials alternatives a la de la gran Barcelona. D'una banda, fins i tot es va qüestionar (tot i que sense gaire consens) la utilitat real de l'existència d'una forta identitat de barri: els participants no sabien identificar quins avantatges se'n podrien derivar més enllà del manteniment de les tradicions. Així com tothom podia explicar múltiples detalls i conseqüències de la identitat de Barcelona, la qüestió quedava molt més confusa baixada a l'escala del barri. I de l'altra, també es va mostrar molt poca atenció vers les particularitats dels barris perifèrics i els municipis metropolitans, adduint que les possibles particularitats identitàries d'aquests indrets tendrien a quedar submergides sota la forta identitat de Barcelona com a ens aglutinador.

La clivella econòmica entre els barris va quedar també exposada durant les converses sobre les millores que més li convindria emprendre a Barcelona. Així com en la majoria de grups les actuacions destinades a afavorir l'accés a l'habitatge van ser les més freqüents, en les discussions amb residents dels barris amb renda més alta aquesta demanda va quedar més tapada per altres. Probablement entre aquests residents hi hagi una major proporció de propietaris d'habitatge i per tant se sentin menys vulnerables davant les creixents dificultats per accedir-hi que s'han expressat de forma molt transversal.

4. CONCLUSIONS

En aquesta secció s'apunten les principals idees que recullen tot allò més rellevant i més repetit pels ciutadans en relació a la identitat de Barcelona, l'estil de vida a la ciutat i les seves expectatives vers el futur.

La identitat de Barcelona: una “gran ciutat” diversa i dinàmica

Per als seus residents, Barcelona és un ens amb una identitat pròpia i ben delimitada, territorialment associada al seu terme municipal, i que preval fortament per sobre de qualsevol altra identitat associada a les seves parts (els barris) o entorn (l'àrea metropolitana). La majoria de ciutadans la conceben com una “gran ciutat” i consegüentment li assimilen atributs que típicament es consideren propis de les ciutats grans, com ara la densitat i la congestió, la diversitat, ser un pol d'atracció o aglutinar una oferta variada. Lògicament, al llarg de les discussions tots aquests atributs s'han adaptat a la història i particularitats de Barcelona, i s'han combinat amb altres característiques locals, donant lloc a un dibuix particular en el qual destaquen fortament dos eixos identitaris. Així, la diversitat en primer lloc, i també el dinamisme (sobretot econòmic), serien els dos principals trets identitaris de la gran Barcelona segons els seus residents.

Pel que fa a la diversitat, ha estat el concepte més repetit i generador de consens, i se li ha donat contingut amb múltiples matisos; així, Barcelona seria plural, oberta, tolerant, internacional, multicultural, cosmopolita. Val a dir que tots aquests atributs no només són identificats, sinó també percebuts com una bona cosa, com una riquesa que aporta beneficis; i, per tant, són uns atributs desitjats, recolzant així encara més les adhesions que ha rebut la diversitat com a primer tret d'identitat. Aquesta percepció també concorda amb la possibilitat (explicada més endavant) que ofereix la ciutat a tothom per desenvolupar el seu estil de vida propi i diferenciat i poder així viure-hi a gust.

Pel que fa al dinamisme, aquesta propietat ha estat també àmpliament esmentada i consensuada per tota mena de ciutadans. Aquest dinamisme s'expressa sobretot en termes econòmics i laborals, així com d'oferta de serveis, oci i cultura, però el consens s'afebleix quan es consideren altres possibles vessants, com ara el social o l'institucional. Tanmateix, a diferència del que s'ha observat sobre la diversitat, l'actual dinamisme econòmic de la ciutat no genera convenciment de manera transversal i és obertament criticat quan pren la forma de massificació turística i d'increments desbocats dels preus, especialment de l'habitatge. De fet, bona part dels participants han expressat patir-ne conseqüències negatives a nivell personal. Aquest dinamisme, doncs, malgrat ser reconegut seria un atribut força controvertit de la ciutat, i per aquest motiu ha estat present directament o indirecta en moltes de les qüestions que s'han discutit en els grups. D'altra banda, aquest atribut de dinamisme recolza la percepció àmpliament manifestada sobre el ritme de vida frenètic associat a Barcelona (comentat més endavant).

Barcelona és única als ulls dels seus residents

La singularitat de Barcelona, que poca gent discuteix, és tanmateix un tret paradoxal de la seva identitat, ja que la ciutat no té cap element majoritàriament destacat entre els participants que li atorgui aquesta condició. No només s'indiquen trets força variats a l'hora d'acotar els elements característics de Barcelona, sinó que a més els mateixos participants troben sovint exemples d'altres ciutats que tindrien algun element comú, i sovint recorren a aquestes comparacions per donar-se a entendre més fàcilment. Així, s'ha dit de Barcelona que és diversa i tolerant com San Francisco; econòmicament dinàmica i rica en oportunitats com les principals capitals europees; té mar com Marsella, València o Màlaga; té bon clima com la majoria de ciutats mediterrànies; té un gran patrimoni històric com Roma o París. Fins i tot, una expressió que s'ha afirmat molt freqüentment és que Barcelona és "com qualsevol ciutat gran", és a dir, que tindria molts atributs (densitat, diversitat, activitat econòmica, ser un pol d'atracció, etc.) que li deriven simplement del fet de ser suficientment gran.

Ara bé, malgrat totes les reserves exposades, una bona majoria dels participants segueixen convençuts que Barcelona és una ciutat única. Un cop avancen les discussions i es van acumulant els atributs manifestats sobre la ciutat, els mateixos participants arriben sovint a un punt de consens pel qual la suma de les característiques concretes que convergeixen a Barcelona són el que faria única als seu ulls. Així doncs, la identitat de Barcelona inclouria la consciència de viure en una ciutat única perquè combina atractius tan diversos com ara un ambient de tolerància, un bon clima, la concentració d'oportunitats econòmiques, o un extens patrimoni històric, arquitectònic i cultural, entre altres.

Una bona ciutat per a viure, cadascú a la seva manera

Barcelona és una ciutat agradable per viure-hi i, tret de molt concretes excepcions, els ciutadans desitgen seguir vivint-hi. Això seria així perquè la ciutat ofereix un saldo positiu a pràcticament tothom que hi viu. Els participants van discutir a bastament sobre els múltiples avantatges i inconvenients de la vida a Barcelona, però gairebé tothom considera que li compensa i desitja seguir vivint aquí.

Ara bé, cada persona i cada balanç d'avantatges i inconvenients és un món, i per això no es pot afirmar que hi hagi un estil de vida "barceloní" que sigui consensuat (encara que no sigui practicat a nivell personal) per la majoria dels participants. De fet els participants aporten moltes indicacions en un altre sentit: Barcelona és un gran pol d'atracció gràcies a l'enorme oferta de coses que s'hi poden fer, i en conseqüència la gent que hi viu o hi accedeix és molt diferent i viu també de maneres molt diferents. I no només la gent que roman a la ciutat és molt diferent, sinó també els mateixos barris que la constitueixen: alguns conserven una forta identitat mentre altres no l'arriben a generar, i fins i tot alguns barris ni serien aptes per a viure-hi segons el que busca cada participant. Per tot plegat, hi hauria gairebé tantes maneres de viure a gust a Barcelona com residents.

Una ciutat amb dos ritmes

La vida a Barcelona discorre amb dos ritmes superposats. D'una banda hi hauria el ritme frenètic, fins i tot estressant, que s'associa a la ciutat en la seva totalitat; és a dir, al fet de ser, a més de ciutat, un gran centre d'activitats, oportunitats i amb una oferta tan variada com per poder ocupar tot el temps. El fet d'haver de desplaçar-se (sovint amb transport públic) per aquesta ciutat amb tanta densitat humana, tot sovint en condicions "hora punta", s'esmenta sovint com un factor que contribueix a "l'estrès" que comportaria viure a Barcelona.

Però de l'altra, quan es baixa l'escala de la discussió al nivell dels barris, aleshores desapareix el frenesí associat a la gran ciutat. De fet, els ciutadans associen el concepte de tranquil·litat al que seria el transcurs de la seva activitat o vida dins del barri, i per iniciativa pròpia exposen el contrast entre barri i ciutat per refermar aquesta percepció. Aquest caràcter tranquil dels barris estaria propiciat no només per la quotidianitat de les activitats que hi fan els ciutadans, sinó també perquè perceben els barris com unitats autosuficients: si es volgués, hom podria viure sense haver de sortir del "refugi" del barri i haver d'aventurar-se en la gran ciutat frenètica i turística que mai no s'atura.

Sobre aquesta dualitat de ritmes, és interessant destacar que quan els ciutadans conceptualitzaven sobre la vida a Barcelona han apuntat espontàniament gairebé sempre en primer lloc elements propis del ritme frenètic de la gran ciutat; i això ho han fet fins i tot aquells participants que reconeixien dur un estil de vida tranquil i que no es correspondria amb aquesta imatge. S'observa així una assimilació d'aquest atribut de la identitat de Barcelona que li deriva de la seva condició de ciutat gran, i que, malgrat pugui tenir més de simbòlic que de real per a algunes persones, determina fortament la seva percepció sobre la forma de vida pròpia i aliena a la ciutat. En efecte, quan es contraposen la identitat de la ciutat amb la identitat dels barris (el de residència o també altres amb un caràcter més reconegut), té una forta prevalença la identitat de la ciutat com a conjunt. Espontàniament hom concep pràcticament sempre elements propis de la gran Barcelona quan es demana sobre la seva identitat, i cal preguntar específicament per a aflorar trets propis del barri de residència; uns barris que, com s'ha vist, tendeixen a tenir una identitat pròpia més aviat feble tret de molt concretes excepcions.

En síntesi es podria afirmar que, des de l'experiència personal, la definició que fan els barcelonins de la seva ciutat seria més semblant a la fórmula "Barcelona = la gran ciutat + el meu barri" que no pas l'alternativa "Barcelona = la suma dels seus barris".

Una transformació de futur incert

Tothom percep els forts canvis que està experimentant actualment Barcelona i que afecten la ciutat en múltiples escales i intensitat: des de la creixent massificació turística del centre històric fins al recurrent tancament d'establiments comercials històrics, passant per la proliferació dels apartaments turístics i la gentrificació d'alguns barris. S'hi barregen, d'una banda, tota aquesta sèrie de nous fenòmens d'arrel essencialment econòmica, i de l'altra la dinàmica natural de renovació dels residents que tota població experimenta. El resultat és de

vegades confús i no sempre es veuen clarament les relacions de causalitat, però en tot cas és notori per a tots els residents que la ciutat està immersa en una transformació profunda.

En conseqüència, preval una sensació general de no saber exactament cap a on s'està encaminant la ciutat, de que tots aquests canvis no estan sota control ni de l'Ajuntament ni de la ciutadania. A diferència d'èpoques passades (especialment els anys olímpics), els ciutadans creuen que no hi ha una planificació de ciutat que marqui una direcció forta (i acceptable) en els canvis, i en la seva absència és únicament el mercat qui està conduint la ciutat. Molts ciutadans creuen que això els comporta o comportarà conseqüències negatives a nivell personal, sent la més comentada el fet de no poder seguir costejant l'habitatge en el seu barri de residència. L'expressió final d'aquest risc es manifesta en la por que tot sovint s'esmenta d'haver de marxar de Barcelona a causa del descontrolat encariment dels preus.

Més Ajuntament

En part motivat pel clima d'incertesa tot just descrit, nombrosos ciutadans han fet apunts reiteradament sobre la necessitat d'una major intervenció sobre les dinàmiques de la ciutat per part de les administracions públiques, i d'una manera especial reclamen més (i millors) actuacions de l'Ajuntament en tant que l'administració que més confiança els genera. De fet, en general els participants no han estat gaire crítics amb l'Ajuntament, i en bona part perquè ells mateixos entenen que té un àmbit competencial massa limitat.

Una primera demanda adreçada al sector públic és, a parer dels participants, la manca de planificació sòlida i a llarg termini, capaç de sobreviure a la lluita política. Aquesta qüestió està encara molt modulada pel record del projecte olímpic, reconeixent allà una manera de fer (amb consens institucional i ciutadà, objectius ben definits, i planificació prospectiva en lloc de reactiva) prou diferent de la que aprecien actualment. En segon lloc i com ja s'ha apuntat, molts ciutadans constaten una notable limitació competencials de l'Ajuntament i per tant demanen que se'ls hi traspassin competències, especialment en matèria d'habitatge (potser el punt més esmentat sigui l'actual llei d'arrendaments urbans), entenent que es podria obtenir així unes regulacions molt més adequades a la realitat de Barcelona. I en tercer lloc també s'han demanat certes intervencions sobre el mercat des del sector públic municipal, ja sigui mitjançant regulacions (sobretot en habitatge) o bé creant empreses públiques proveïdores de serveis que ofereixin al ciutadà una alternativa a alguns monopolis molt rebutjats (aigua, electricitat, tanatoris).